

Sõjaasjanduse ajakiri

SÕDUR

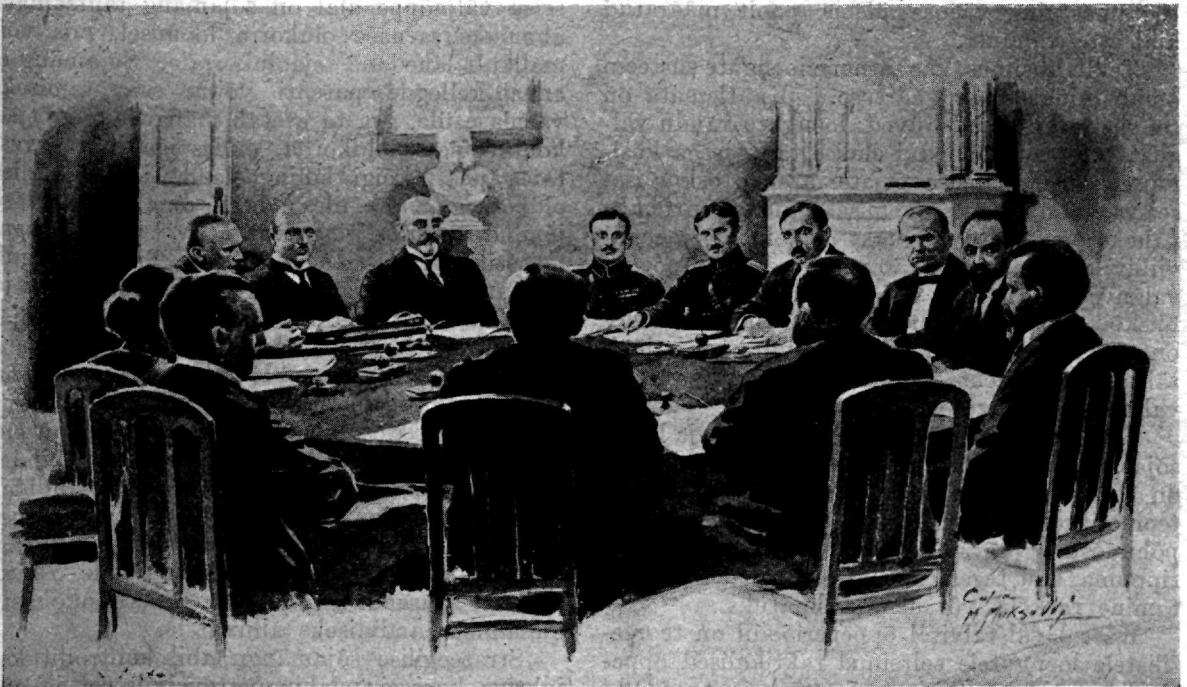
№ 5.

Laupäeval, 5. veebruaril 1927.

IX aastakäik.

TARTU RAHU

2. II. 20.

Vabadussõja Muuseumi omandus.

M. Maksoll akvarell.

EESTI-VENE RAHUKONVERENTSI VIIMANE ISTANG.

Hind 20 mrk.

SISUSTIK: A. Vernik: Sõjamängu korraldamisest lennuväes. — H. J.: Ringhäälingu kasutamine kaitseväes. — J.: Kapten J. Sild 50 aastane. — J.—r.: Õppeabinõude korraldamine ja näitlikud õppetunnid 2-es diviisis 3.—14. jaanuarini s. a. — —ts.: 2. veebruar 1920 a. — A. Leht: Teenistuskohuste täitmise loobumine usulisel veendumusel. — K. Selter: Juriidilised näpunäited. — J. J.—r.: Fascismi hädaoht ja Itaalia sõjalise jõu hindamine Prantsuse ajakirjanduses. — V. K.: Läti kaitsevägi. — Mg.: Leedu sõjavägi. — E. A.: Sõjakirjandust. — O. K.—n.: Ülejateenijate allohvitseride täienduskursuse 5. lend. — Kaitseväe elu. — Sport kaitseväes. — Sõjaväelised teated. — Kroonika

Sõjamängu korraldamisest lennuväes.

A. Vernik.

Lendava isiklise koosseisu teadmiste süvendamiseks, iseseisva mõtlemisviisi ning erialasse puutuvate küsimuste uurimise arendamiseks on meie lennuväes senini tarvitusel loengute-süsteem. Talvise õppeperioodi algul avaldatakse iseseisvateks töödeks määratud teemide nimestik, millest iga lendur ja lendur-vaatleja kohustatud on vähemalt ühe teemi põhjalikult läbi töötama ning väeosa ülema poolt määratud ajal ette kandma.

Tekib küsimus, kas sarnane loengute süsteem omab mingisuguse väärtuse. Kahtlemata on sel süsteemil omad hüved: loengute kaudu valgustatakse nii mõnedki elulise tähtsusega küsimused, loenguist osavõtjates areneb oskus iseseisva vaimlise töö tegemiseks jne. Suurimaks paheks aga osutuvad kaks asjaolu: 1) loengul viibiv kuulajaskond jääb passiivseks, ta mõtted valguvad laiali ning sedaküüremini valdab teda ükskõiksus, mida monotoonsem ning sõnakehv on teemi ettekandja; 2) saavutamata jääb tähtsaim moment — lendava koosseisu ettevalmistus lahingutegevuseks.

Rahua ajal peame õppima seda, mis vaja läheb sõjas. Seda kõikide määrustikkude põhimõtet on loengute süsteemi abil raske realiseerida: teoreetiliselt imelihtsad, ilusad ning meelitavad põhimõtted jäävad enamalt jaolt ikka õhku rippuma, sest tegelikus elus osutub nende kasutamine raskeks või üsna võimatuks.

Käesoleval talvisel õppeperioodil on teoreetilistele loengutele seltsinud taktikalised õppetööd kaartidel. Viimaste eesmärk — arendada ja süvendada ohvitseri-juhi praktilisi oskusi oma kutse alal — on fikseeritud Sõmini käsikirjas nr. 550, 27. XI. 26.; nende praktiliseks teostamiseks on Kindralstaabi ülema poolt kinnitatud „Juhendid ohvitseride taktikaliste õppuste korraldamiseks väeosades“. Nimetatud juhenditega on loodud kindel alus ohvitseride õppetööde korraldamiseks ka lennuväes kui üksikus väeosas.

Kui harjutustel kaartidel küllaldaselt vilutud ning oskused omandatud, võib julgelt astuda järgmine samm — asuda sõjamängu, kui lendava koosseisu lahingutegevuse juhtimise tehnika omamise konkreetsema abinõu, teostamisele.

Enne kui kaalumisele võtta sõjamängu korraldamise võimalused lennuväes, tuleb selgusele jõuda, mida kujutab enesest sõjamäng ning milline on tema sisu.

Üldised mõisted sõjamängust.

Täpselt defineerida sõjamängu mõistet on raske. Üldiselt võib aga ütelda, et isiklise koosseisu väljaõppe alal on sõjamäng tähtsamaks abinõuks sarnase olukorra loomisel, mis võimalikult lähedane sõjaolukorrale. Sõjamäng ei anna kellegile patenti võidu saavutamiseks vaenlase üle, aga ta asetab mängust osavõtjad konkreetse olukorda, milles iga juht arvestama peab kõigi lahinguelementidega: üldise olukorraga, oma ülesandega, oma ja vaenlase jõudude arvulise ning kvalitatiiivse vahekorraga, maastikuga, aja-elementidega jne. Siit siis selgub see suur vahe, mis olemas teoreetilise loengu ja enam-vähem tegelikus olukorras areneva sõjamängu vahel.

Eesmärgilt ja ülesande iseloomult jagunevad sõjamängud taktikalisteks ja strateegilisteks.

Taktikalise sõjamängu eesmärk on: arendada juhtiva koosseisu oskust olukorra hindamisel ja otsuse tegemisel; näidata, kuidas lahingu juhtimine koosneb ettevalmistuse perioodist lahinguks ja korralduste ning käskude andmisest lahingu ajal; arendada oskust täpsete, arusaadavate ja täitmiseks jõukohaste ülesannete andmiseks alluvatele.

Strateegilise sõjamängu abil kontrollitakse juhtiva koosseisu lahingutevalmistust ja antakse õpiseid praegusaja keerulise operatiivtegevuse selgitamiseks.

Sõjamäng eri-väeliikides (ka lennuväes), jälgides samaseid eesmärke kui taktikaline ja strateegiline s.-mäng üldse, omab veel erilise tähtsuse selletõttu, et seal valgustamist leiavad erialasse puutuvad küsimused kooskõlas teiste väeliikide tegevusega.

Millise eesmärgiga ja ulatusega ning millises järjekorras sõjamänge korraldada, ripub ära väeosa juhtiva koosseisu taktikalise arengu nivoost ja väeosa ülema korraldusvõimest.

Et mängust osavõtjad aga täie huviga töö juures viibiksid ning mängust kaasa kistud saaksid, selleks peab mängu tehniline läbi-

viimine hästi läbi mõeldud ning ette valmistatud olema. Ning need ettevalmistuse tööd kuuluvad raskemate hulka. Juhil, kes s.-mängu korraldab, tuleb kõigepealt selgusele jõuda selle eesmärgi üle, mida näha tahetakse mängu lõpptulemusena. On eesmärk vaid poolikult, kahtlevalt fikseeritud, kujuneb ka mäng kahvatuks, elutuks, andes ühe terviku asemel terve rea laialivalguvaid muljeid. Vastuoksa, kindla eesmärgiga korraldatud s.-mäng võimaldab kõikide osavõtjate tähelepanu koondada sellele küsimusele, milles vaja selgusele jõuda ning mida mängu lõpul eriti alla kriipsutatakse.

On mängu täpne õppeülesanne selgunud, loob juht mängu arenemiseks sarnase taktikalise (või strateegilise) olukorra, et osavõtjatel jääks võimalikult suur tegevusvabadus oma ideede ja tehniliste korralduste väljendamisel ning mäng omas tervikus kujuneks mitte ainult kasulikuks, vaid ka huvitavaks, kaasakiskuvaks harjutuseks. Juht, kes oma väeosa lahinguettevalmistuse kallal tõsiselt tööd teeb, teostab mitte ainult ühe s.-mängu, vaid korraldab mõne aasta kestel neid terve seeria, valides mängude teemideks teatud kindlas järjekorras mitmekesiseid olukordi.

On mängu eesmärk ja plaan selgunud, määratakse kindlaks osavõtjad, organiseeritakse mängu juhatus, pooled, vahekohtunikud — ning määratud päeval ja kellaajal võib mäng alata.

Mängu korraldus oleks ideaalne, kui mängu aeg ja operatsioonide arenemise aeg kooskõlas oleksid, s. o. sõjaline tegevus sünniks just samadel päevadel ja kellaaegadel, mis mängu kestelgi esinevad. Kuid tehniliselt on see raskesti teostatav: tuleks vahetpidamata 24 ja rohkemgi tundi mängida ilma puhkusetä, söömata; mängust osavõtjate väsimus avaldaks mängu käigu peale samasugust mõju kui loomulik väsimus lahinguväljal — mängu pinevus ning osavõtjate huvi oleks maksimaalne. Puht rahuaegast tingitud praktilistel põhjustel tuleb katkematu mängu organiseerimisest loobuda, vaheaegu määrata ning aja arvestamisel tingimisi toimida.

Mängu juhtimise tõsisemaks momendiks on poolte tegevuse õiglane hindamine. Otsustamisel, missugune pooltest võitjaks või kaotajaks osutus, tuleb olla äärmiselt objektiivne: arutihti on võimata võitjaks tunnustada seda poolt, kellel suuremad jõud tegevuses olid. Võib olla oli tema vägede kvaliteet halb, moraal nõrk, side ja koostöö korratu, vastasel poolel aga nõrgemad jõud hästi välja õpetatud, moraal tugev jne. Nende keerdküsimuste lahendamisel peab mängu juhataja omama soliidseid sõjalised kogemused, teadmised relvliikide omadustest ja taktikalisest kasutamisest selleks, et õiglaselt hinnata poolte tegevust ning kogu mängu kestel alal hoida tegevuse ja huvi pinevust.

Mängu lõppedes järgneb tema arutus, kus selguma peab kõigile osavõtjatele nende poolt tehtud vead, allakriipsutamist leidma positiivsed nähtused ja juhtnöörid antama tuleviku jaoks.

Katsume nüüd selgust muretseda küsimusele: on sõjamängu korraldamine lennuväes mõeldav, annab ta positiivseid tagajärgi või viib loengute-süsteem üksi eesmärgile — lendava koosseisu lahinguettevalmistusele.

Sõjamäng lennuväes.

I.

Lendava koosseisu lahinguettevalmistus samub teatud määral eri rada. Peale oskuse lennukit juhtida, õhulahingut pidada ja tehnilisi abinõusid käsitada (foto, raadio, kuulipildujad, pommid jne.) huvitavad igat lennuväelast veel üldtaktikalised küsimused. Lennuvägi on tema praegusel arengul mõeldav ikka veel vaid abiväeliigina, ning temale ei ole mitte ükskõik, kuidas kaasvõitlejad maal ja merel tegutsevad. Siit siis järeldus: iga lennuväelane on kohustatud teiste relvliikide taktikat tundma selleks, et edukalt tegutseda üldoperatsiooni elemendina. Sõjamängu teostamisel avanebki võimalus teiste relvliikide taktikaliste omaduste tundmaõppimiseks.

Asudes lennuväe sõjamängu vaatlemisele, tuleb kõigepealt leida vastus küsimusele: millised on lennuväe s.-mängude tähtsamad eesmärgid?

Puht eri-väljaõppe suhtes on need eesmärgid järgmised:

- a) anda lennuüksuste ülematele kogemusi üksuste ja koonduste operatiivseks juhtimiseks;
- b) mõjutada lendava koosseisu (lendurite ja lendur-vaatlejate) süvenemist nende lahingutegevusse üldse ja luure toimetamise eriti;
- c) süvendada teiste eriteadlaste oskusi lahingutegevusel, igaljuhul omal erialal (side, õhukaitse, tehniline varustamine, transport, seljaguste baaside teenistus jne.).

Sõjamäng, lähendades osavõtjaid konkreetsele sõjaolukorrale, võimaldab igale neist väljendada iniatsiivi kõigelaiemal ulatusel, lähendada omal erialal küsimuse, mis tingitud üldisest lahinguolukorrast, arvestada vaenlase tahtega ja jõududega ning mõjutada vägede üldoperatsiooni edu. Siin väljenduvad osavõtjate võimed ühel või teisel alal täielikult — ning vastavatel ülematel avaneb võimalus selgusele jõuda alluvate teadmiste, iseloomu omaduste ja lahinguettevalmistuse üle. See viimane asjaolu, kui mängu saavutuse kõrvalprodukt, omab erilise tähtsuse just lennuväes.

II.

Sõjamäng peab oma lõpptulemusena andma selge pildi teatud lahingutegevusest. See saavu-

tatakse siis, kui mäng tehniliselt hästi ette on valmistatud ja organiseeritud. Organisatsioonilt jagunevad mängust osavõtjad: a) mängu juhatuses, b) poolteks ja c) vahekohtunikeks. Juhatusse kuulub mängu üldjuhataja (vanemaid lennuväe juhte), kes omale, vastavalt mängu ulatusele, ühe või mitu abilist valib. Peale lennuväelaste võivad juhatusse kuuluda ka teiste relvliikide esitajad, kui nad mängust osa võtavad. Peamise tähtsuse omab mängu üldjuhataja: ta seab kokku mängu plaani, milles ette on nähtud üksikasjaline lennuväe tegevus mängupäevade järjekorras, teiste relvliikide tegevus üldjoontes ja järjekindel operatsiooni arenemise kava. Vastavalt plaanile töötab ta välja mängu üldised ja erilised ülesanded ning operatiiv-käskud, kusjuures üldises ülesandes peab väljenduma mängu operatiiv-idee. Redaktsioonilt täpselt ning selgelt väljendatud üldine olukord ja ülesanded maaning õhujõududele ei tohi võimaldada mitmekesist tõlgitsemist; tegelikule olukorrale ja praegusaja vaadetele lennuväe taktikalise tegevuse suhtes peab mängu ülesanne tingimata vastama, sest vastasel korral kujuneks mäng viljatuks kobamiseks uduses teooriate labürindis. Peale üldise, nii ütelda, põhiülesande näeb mängu üldjuhataja ette veel mõned eriülesanded ja olukorrad, mis aitavad mängu kestel operatsiooni ideel iseäranis pooljeftselt väljenduda ja mis kaalule panevad poolte tegelaste võimised kiirelt muutunud olukorras orienteeruda ja teha elulise tähtsusega otsusi.

Kõik mängust osavõtjad jaotatakse üldjuhataja poolt kaheks laagriks (sinine, puhane, roheline, valge jne. pooled), arvestades iga üksiku osavõtja individuaal omadustega. Poolte tegelased täidavad neile määratud ametkohtade ülesandeid samuti kui tegutseksid nad tegelikus lahinguolukorras; oma tegevuses toimivad nad täiesti iseseisvalt, pöörates vahekohtunikkude poole vaid juhtivate arusaamatuste lahendamise otstarbel. Vahekohtunikega vaidlemine on poolte tegelastel absoluutselt keelatud mängu distsipliini alalhoidmise huvides.

Vahekohtunikkude instituudi organisatsioon ja ülesanded on põhimõtteliselt samased, mis meie ametlikus „Juhtnõõrid vahekohtunikkudele manöövril“ loetletud.

Kui mängu ülesanne selgunud, pooled ja vahekohtunikkude instituut organiseeritud, antakse osavõtjatele välja tarvilised abinõud:

- 1) kaardid, harilikult 7½ v. ja 3 v. tollis või vastavad skeemid,
- 2) meie ja võimalikult vaenlase (arvatava) vägede koosseisud,
- 3) materjalid mängu tegevuse rajooni maastikuga tutvumiseks (sõja-maadeteaduse teosed ja kirjeldused),
- 4) taktikalised ja tehnilised andmed.

Arvestades lennuväe tegevuse iseäraldustega vaenlase suhtes õhus ja maapeal üheltpoolt ning lennuväe iseseisva tegutsemise võimalustega teiseltpoolt, omab tehniliste andmete kindlaks-määramine lennuväe lahingtegevuse tagajärgede hindamisel olulise tähtsuse. Sarnaste andmete hulka kuuluvad: pommitamise tagajärjed maapealsete märkide pihta; lennukite valmisolek uueks väljalennuks peale eelmise ülesande täitmist aerodroomile maandumist; lennukite tehniline kiirus, maksimaalne koormatus; öise lennu tingimused; kuulipildujatest tulistamise tagajärjed maapealsete märkide pihta ja õhulahingus; maapealsete lennukite vastu võitlevate relvade tulistamise tagajärjed; õhuvaatluse tagajärjed olenevalt aastaajast ja ilmastiku oludest (suvel, talvel, selge ja uduse ilmaga, päeval ja öösi) jne. Kui nimetatud tehnilised andmed enne mängu algust kindlaks määratud ei ole, võivad esineda asjata aegaviitvad arusaamatused mängu kestel.

Tähendatud abinõud ja mängu üldine ülesanne on soovitatav osavõtjatele juba varakult kätte anda selleks, et juhid ja lendav koosseis detailselt saaks tutvuda oma kohustega ja ülesannetega mängus, uurida mängu tegevuse rajooni, ette valmistada oma kaardid, ära märkides tähtsamad orienteerumise punktid, tegevuse objektid maastikul jne., ühesõnaga kaarti tõsta ning koguda vastav materjal oma tegevuse *hõlbustamiseks*.

III.

Peale ettevalmistustööde lõppemist võib mäng määratud ajal alata. Pooled eraldatakse eraruumisse, et nad üksteist ei segaks. Juhatus, kes samuti eraldi ruumis asub, annab pooltele vastavad korraldused kas operatiivkäskude või eelkäskude, telefonogrammide jne. näol. Õpetlikkuse saavutamiseks on soovitatav valgustada teiste relvliikide operatiiv tegevus vaid niivõrd, kui võrd see tarvilik on lennuväe tegevuse koostamiseks maa- või merejõudude tegevusega, kuna aga puht-lennuväelised ülesanded detailsele läbitöötamisele tulevad. Et lennuväe tehniline varustamine ja kulunud osade uuendamine raskemate ja keerulisemate küsimuste hulka kuulub, siis pühendatakse neile mitte vähem tähelepanu kui lahinguoperatsioonidele. Poolte läbikäimine juhatuses sünnib vahekohtunikkude kaudu, kes kontrollivad põletis- ja määre-anete otstarbekohast tarvitamist, ilmastiku mõju lendamise võimaluste peale, lendurite ja lendur-vaatlejate töö pinevust, määravad kindlaks õhulahingute tulemused, tagajärjed maapealsete märkide tulistamisel ehk pommitamisel lennukilt jne. Õhulahingute tulemuste kindlaks-määramine on eriti raske, sest siin tuleb tege-mist teha lendurite psühholoogiliste iseäraldustega. Sarnaste delikaatsete küsimuste lahen-

damise jätab üldjuhataja harilikult enese hooleks ning, oma autoriteedile toetudes, teeb lõppotsuse, piinlikult arvestades tehniliste andmetega ja olukorraga, mis lahingus oli mõõduandev.

Et tegelased mängu kestel mängu eesmärgist kõrvale ei kalduks, tuleb hoolitseda, et kõigil käepärast oleksid küllaldased andmed õige otsuse tegemiseks ning iga käsk ja korraldus, mis mängu ajal juhatuse poolt antud, suunitud oleks konkreetse eesmärgi saavutamisele.

Poolte tegelaste poolt antavad käsud ja korraldused tulevad fikseerida kirjalikult (ka suusõnal antud) ning sarnasel kujul, kuidas nad antakse tegelikus lahinguolukorras. Sama reegel on maksev ka lendur-vaatlejate luure teadete suhtes.

Kõik tehtud korraldused, saadud teated ja ettekanded esitatakse poolte juhatajate poolt muutmata või ümbertöötatud kujul ühes vastavate skeemidega mängu juhatusele iga mänguperioodi lõpul. Materjalide hulka, mis juhatusele esitatakse, võivad kuuluda:

a) poolte juhtide motiveeritud kirjalik olukorra hinnang ja otsus ühes antud käskude, korralduste ja skeemidega,

b) lendurite lennu-maršruudid, kirjalikud ettekanded lennukite seisukorrast, kokkuvõtted tähelepanekutest lennu ajal jne.,

c) lendur-vaatlejate kirjalikud luure-kokkuvõtted ühes skeemidega,

d) side alal — side skeemid ja side abinõude arvestus,

e) aeronavigatsiooni ja meteoroloogia alal — andmed ilmastiku seisukorra üle jne.

Juhatus kätte koondunud materjalid töötatakse viimase poolt läbi ja kantakse ette s.-mängu arutusel.

Kui on mängu arenemisel jõutud momendini, kus lennuväe tegevus on saavutanud maksimaalseid tagajärgi võitluses vaenlase õhujõududega või koostöös maapealsete vägedega, siis kuulub juhatus mängu lõppenuks.

IV.

Mängu lõppedes järgneb tema arutus, mis kuulub kogu mängu huvitavamate momentide hulka. Arutusel analüüsitakse poolte tegevust ning tehakse vastavad järeldused, kuid alati peab allakriipsutamist leidma see, et pooled ei tohi eneste hulgast otsida võitjat, sest mäng on isiklise koosseisu teadmiste ja oskuste süvendamise ning täiendamise abinõu, mitte aga vaidlus esimese koha pärast.

Mängu arutus iseenesest sünnib harilikult nii, et mängu üldjuhataja kannab ette mängu käigu tema tervikus, siis iga osavõtja valgustab oma tegevuse; peale selle järgneb vaheko-

tunikude arvustus ning lõpuks — vanema vahekohtuniku üldkokkuvõte.

Sarnasel arutuse meetodil on omad head omadused: 1) igal mängust osavõtjal on võimalus valgustada ning põhjendada oma tegevuse motiive, 2) tegevuse üksikasjaline analüüs saab põhjaliku väljenduse. Kuid ka terve rea negatiivseid külgi omab see viis, nagu ühe ja sama fakti mõõdapääsmatu kordamine, ettekannete pikalevenimine ajas ning, mis kõige tähtsam, üldiseid mängu ideesid valgustatakse vähe ja need jäävad uduseks.

Võiks soovitada teist arutuse viisi, mis seisab selles, et mängu juhataja oma ettekandes märgib ära need nähtused, missugused mängu tulemustena eriti õpetlikult ja reljeefselt väljendusid ja missugused, vastuoksa, tumedateks ning arusaamatuteks jäid. Ühtlasi juhib ta tähelepanu neile nähtustele, mis mängu ajal esmaskordselt ilmsiks tulid ja tulevikus selgitamist nõuavad. Äramärkides kõik need küsimused, asub üldjuhataja poolte tegevuse kirjeldamisele. Peale selle võtab ta analüüsimisele esimese järjekorralise küsimuse ning jõuab selgusele nende põhjuste suhtes, millest tingitud oli ühe või teise mängutegelase edu või ebaedu. Sellel objektiivsel ettekandel peatub nüüd üldjuhataja, ilma et üldist kokkuvõtet teeks, ning palub soovijatel küsimuse üle arvamisi avaldada. Loomulikult pääseb nüüd vallale äge mõtete vahetus, sest igal tegelasel on oma tegevuse õigustamiseks terve rida põhjendusi ette tuua. Sellel mõtetevahetusel raffineeruvad küsimused iseenesest ning juhatajal jääb üle vaid teha üldine kokkuvõte ja anda need näpunäited, mis tulevikus kasulikud võivad olla.

Nii saavad kõik põnevad küsimused valgustatud, kuna lõppkokkuvõte annab ühtlase ja tervikulise pildi kogu möödunud mängust.

* * *

Jälgides sõjamängu organiseerimise ja juhtimise töid, jõuame otsusele, et nad on rasked, palju higi ja vaeva ning vilunud ja teadmistega varustatud juhte nõuavad. Lennuväes korraldatavad s.-mängud pakuvad olulist huvi veel siis, kui mängust peale lennuväelaste eneste osa võtavad ka nende relvliikide esindajad ja juhid, kelledega lennuväel tegelikus lahinguolukorras koos tuleb töötada.

Muidugi on sarnaste mängude korraldamine seotud teatud raskustega, kuid nende raskuste kõrvaldamiseks rakendatud töö ja hool tasuvad end rikkalikult selle kasuga, mis sõjamängude korraldamisega saavutatakse isiklise koosseisu lahinguettevalmistuse ja iseloomu kasvatamise aladel.

Ringhäälingu kasutamine kaitseväes.

Ringhääling kui uuema aja tehnikasaavutus on järjest sügavamini ellu tungimas ja annab rahva kultuurelus järjest suurema tähtsuse. Eesti ringhäälingu avamisega on tähendatud uudis ka meil teinud suure edusammu. Oma kasvatuslise mõju tõttu ei saa ringhäälingut kasutamata jätta ka kaitseväes, pakub ta ju suurepäraselt kaiset ja mõistlikku meelelahutust. Raadio ongi viimasel ajal moodi läinud ja kaitseväes võib igal sammul leida „raadiohaigeid“. Tean väeosa, kus sõdurid õhtuti ei raatsi enam linna minna, vaid istutakse oma „detektorite“ juures, antennid läbi aknaruudu aiateivastele kinnitatud, nii umbes 4–5 tükki kompanii peale; tean ka ohvitseri, kes suure osa omast kuupalgast matavad igasugustesse poolidesse ja transformaatoritesse, aparaatide meisterdamise peale jne.; paljud väeosad, kogud on raadioaparaate muretsenud kollektiivselt — ühe sõnaga: raadiotaud on levinemas hullemini kui mõni gripp.

Ka meie kaitseväe ülemus on toonitanud ringhäälingu kultuurilist tähtsust, soovitades kaitseväelastele vastuvõtte aparaatide ülesseadmist, korraldades amatööride kursusi jne. (näit. Tallinna garnisoni ülema ksk. 5.I.27 nr. 3). Kuna kergesti võib juhtuda, et isikud, kes raadioasjandusega ennemalt tegemist pole teinud, kõige parema tahtmise juures ei oska öieti peale hakata või riskeerivad asjatult üleliigsete kuludega, saades kalli raha eest halba kraami ja pettumist, kuna ustakse igasuguste pakkujate reklaami, siis oleks ehk kohane teha selle küsimuse kohta mõni märkus.

Kui arvesse võtta aparaatide tüüpide ülirohkest, mida meile praegusel ajal pakub raadioturg, võib kindlasti öelda, et pole sugugi kerge otsustada (iseäranis algajatel), mis suguse raadioaparaadi peab enesele muretsema. Kõigepealt on see küsimus ärarippuv asja peale ohverdatavast summast; kuid ka siis, kui see summa on juba kindlaks määratud, on valik ikkagi väga raske, sest et ühesuguse hinnaga võib saada õige mitmesuguseid aparaate. Minul ei ole mitte kavatsuses hakata reklameerima üksikuid tüüpe; parima tahtmise juures ei saaks seda teha, sest et kindlasti pole veel olemas raadioaparaati, mis rahuldaks kõiki nõudeid igasuguses olukorras. Sagedasti juhtub, et raadioaparaadi muretsemiseks määratud summa juba otsustab selle tüübi (näit. detektoraparaadi ostmise) ja tuleb vahest otsustada veel, kuhu see aparaat mahutada ja kas kavatakse kuulama hakata peatelefonidega või häälekõvendajaga.

Peab konstateerima, et on kaks seltsi raadiokuulajaid. Ühed muretsevad enesele apa-

raadi ainult selleks, et saada selle ekspluateerimisest esteetilist naudingut (muusika, kõne, loeng jne.) oma kodustes oludes. Nad panevad muidugi väga imeks tehnika uuemat saavutust, kuid nähtuste teadusline, füüsiline külg neid palju ei huvita; nad tahavad kuulda muusikat ja kõnet ainult muusika ja kõne enese pärast, nad nõuavad, et aparaat suudaks helisid edasi anda selgelt, puhtalt ja küllalt kõvasti; sagedasti ei huvitagi neid, kust kuulduvad helid välja tulevad — Moskvast, Londonist, Varsavist või mujalt; on midagi ilusat, siis kuulavad nad selle lõpuni ära ja tukuvad liikumatult tundide kaupa helide hüpnosi all.

Teine osa kuulajaid on juba amatöörid, võiks öelda aktiivses mõttes. Teda huvitab samuti muusika, mis välja saadetud ütleme kusagilt Roomast, kuid ainult üheks minutiks, ega mitte ainult seepärast, et kuuldavale tuli Beethoveni sonaati või Byroni salm, vaid seepärast, et see koht, kust helid välja tulid, oli Rooma; järgmisel minutil on ta juba nupu kallal ning keerutab ja keerutab, et leida midagi muud, teisest ilmakaarest, — teda huvitab just see raadiorändamine nõiduslikul iselendaval raadiovaibal. Muusikat saab ta lokaaliski kuulda ja, tema arvates, märksa paremat; siin aga lepib tema ka sellega, kui mõni tõrin või ragin tema poolt kinnipüütud helisid juhtub segama; kärtsutamine hakkab teda ehk huvitamagi, sest et paneb mõtlema, kas ehk pole see kusagilt Marsilt...

Esimest liiki kuulajatele ja eriti veel nendele, kes rahulduvad oma peajaama ja paari tugevama naaberjaama nautimisevõimalusega (näit. Tallinn, Helsingi, Leningrad) peab kindlasti soovitama kristall-detektoritega aparaatide muretsemist. Need aparaadid on õige lihtsad, võimaldavad puhast ja selget vastuvõtmist ja on võrdlemisi kõige odavamad (ühes antenniga umbes 2–3 tuhat Emk). Eriti peab kristall-detektor-aparaate soovitama nendele, kellel puudub raha, oskus ja tahtmine tegemist teha igasuguste patareide, akkumulaatorite, katoodlampidega jne. Ka võib detektor-aparaati nende antennidega üles seada üksteise kõrvale piiramata arvul (näit. kasarmutes), ilma et antennid induktiivselt üksteise peale mõjuksid ja segaksid. Tallinna, Nõmme garnisoni kaitseväelased võiksid enesele muretseada just need aparaadid; ka kaugemal, sissemaal kuulujad, kui nendel võimalus on üles seada hästi kõrge antenn, peaksid enesele muretsema just need aparaadid.

Kõigeraskem on amatööril otsustada just lampaparaatide tüübi küsimust. Sel, kes muretseb raadioaparaadi esimest korda ja kes isegi ei tea üles seada oma nõudeid pakkuja vastu,

kuna tal enesel üldse aimu pole, mida ühe lampaparaadiga üldse võib kuulda. Ei saa kõigepealt kuidagi soovitada (ka siis kui raha jätkub) võimalikult suurema lampide arvuga varustatud aparaadi ostmist sellele, kes enesele peasihiks on seadnud lähemate ringhäälingute nautimise. Kui ei olda neist ringhäälingute tsentritest liig kaugel ja soovitakse saada häälekõvendajaga vastuvõtet, võib ikkagi muretseda kristall-detektoraparaadi ja juurde lisada ühe või lambiga varustatud madalageduse kõvendaja. On veel arusaadav, kui asutakse kusagil tugeva saatejaama läheduses ja soovitakse segamatalt vastu võtta mõne kaugema jaama eeskava, — siis on rohkemalambiline aparaa di muretsimine otstarbekohane (näit. Tallinnas); lampide suur arv läheb siin tarvis mitte kõvendamiseks, vaid sarnase skeemi käsitamiseks, mis võimaldab äärmiselt teravat häälestamist ja seega väljasurumist teiste jaamade segavast mõjust.

Paremas seisukorras on need kuulajad, kes asuvad tugevatest saatejaamadest võrdlemisi kaugel, näit. Narvas, Tartus, Valgas, Pärnus, Viljandis. Siin on väga otstarbekohane muretseda kolmelambiline vastuvõtte-aparaat, milles esimene lamp on kõrgageduse kõvendajaks, teine lamp detektoriks, kolmas lamp — madalageduse kõvendajaks. Aparaa di tundelikkuse tõstmiseks kaugemate jaamade kuulamise otstarbe! on kasulik tarvitada reaktsiooni, kuigi mitte seesugust, mis naabri vastuvõtte huluma paneb. Kui soovitakse häälekõvendajaga vastu võtta, tuleb eelmisele kolmele lambile juurde lisada veel üks — madala-sageduse teiseastmeliseks kõvendajaks.

Sagedasti muretsetakse viie ja enam lampidega varustatud aparate selle hea lootusega, et kuulata suurema osa Euroopa ringhäälinguid; tegelikult aga selgub, et muretsatud ülitundeliku aparaa di peale pandud lootused ei taha minna täide. On kindel, et ka kõige parem superhetreodüün ei suuda ühe õhtuga kinni püüda enam kui 4—5 eeskava ja sedagi mitte ilma segamiseta; ei saa sellepärast seesuguseid aparate soovitada nendele, kes soovivad puhtalt kuulata kontserte ja loenguid. Olgu see muretsimine põhjendatud ehk vast siis, kui tung väljamaa ringhäälingute järele oma pealinna jaama töö ajal on väljakannatamata suur, kui juhtub, et sagedasti segab telegraaf, tramm, atmosfäärilised tingimused. Kahjuks tuleb tähendatud kõrvaliste segavate mõjude rohkust konstateerida just meie pealinnas, kus kalda ja laevade raadiojaamade tegevus õhtuti sagedasti igasuguse kuulamise võimatuks teevad. Selles asjas peab ootama posti peavalitsuse poolt parandust, eriti selle järele, kui aparaa tide hoidmise ja tarvitamise eest hakatakse maksu võtma; kui võetakse kuulamise eest

maksu, siis peavad korraldajad kõrvaldama need takistused, mis maksjale kuulamist takistavad. Kõige valusamini puudutab see küsimus just lampaparaatide omanikke, kellele maks kolmekordne (võrreldes kristaldetektoraparaatide maksuga). Nende lampaparaatidega kuulatakse ju peamiselt väljamaa jaamu, mis ei nõua meie oma ringhäälingult kulusid; kui nad aga seegipärast peavad meie ringhäälingule maksuma, siis peab ka hoolitsema selle eest, et need aparaa did võimalikult paremini oleksid kindlustatud igasuguste põrinete ja vilistamiste eest. Viimast on aga iseäranis Tallinnas ülirohkesti.

Hulkambuliste vastuvõtte-aparaatide muretsmise juures tuleb veel silmas pidada, et sellega seotud kulud on mitu korda suuremad kui aparaa di ostmisekulud, mis võimaldab lähemate jaamade head vastuvõtmist. Esialgul oldakse võib olla rahul, kuna kuulda saab rahuldavalt ühe või teise kaugema jaama eeskava, kuid pikapeale hakkab sagedane segamine tüütama ja käima närvide peale, — puhta ja tugeva vastuvõtmise asemel läheda maa tagant saadakse kallima raha eest katkelist keskpärast naudingut kaugemalt jaamalt.

Mis puutub häälekõvendajatesse, siis tuleb ka siin ette arusaamatusi ja pettumusi, mis tingitud kõigepealt sellest, et ollakse vähe informeeritud küsimuses. Peab otsekohe tunnustama, et häälekõvendaja probleem just puhta ja selge töö mõttes on veel lahendamata, ja ei ole veel senini suudetud konstrueerida häälekõvendajat, mis ligikaudugi suudaks üle anda selle mulje, mille võimaldavad kõrvakapslid. Häälekõvendaja tarvitamisel tuleb aparaa di viimane lamp võtta isetüübiline (n.n. madala takistusega võimes lamp — „power valve“); sellejuures tuleb tähendada, et sarnased lambid söövad tugevasti kõrgepinge patareisid, mis seotud lisakuludega. Tähendatud patareid peavad selletõttu olema harilikkudest suuremad (vool umb. 6 milliamp.), vastasel korral kuluvad nad kiiresti. Otstarbekohane on siin muretseda kõrgepinge akkumulaatorite patarei (kui on võimalus neid laadida), või osta seesugune aparaa t, mis võimaldab töötada kohaliku valgustusvooluga. Lisaks kõigile tuleb veel ära märkida, et iga häälekõvendaja ei kõlba igasuguse vastuvõtte-aparaadi juure, ja võib juhtuda, et ostetakse kauplusest häälekõvendaja, mis iseenesest võrdlemisi hea, kuid lüldes selle oma aparaa di külge, annab ta õige nõrka efekti. See sünnib selletõttu, et amatööri aparaa di tingimused on sootu teised kui need, mis vastavad häälekõvendaja omadustele. Seda peetagu alati silmas, et mitte asjata raha välja anda ebakõlbliku aparaa di peale.

Parimaks aparaa di headuse tagatiseks on muidugi proov kohapeal. Ei maksa kunagi

leppida prooviga, mis tehtud kaupluses, sest et kohapeal olud võivad olla sootu teised (teist-sugune vastuvõte, segavad kõrvalmõjud, naabrid jne.)

Lõpuks peab veel tähelepanu juhtima sellele, et ärgu lastagu endid petta aparaatide uhkest ja läikivast välimusest, mis nii mõnigi kord kipub otsustama valikut. Uhked ja kallid aparaadid ei ole veel kaugeltki ainult selle poolest kõigeparemad.

Ka aparaatide muretsemise ja pidamise juriidilist külge ja sellega seotud kohustusi peab silmas pidama. Kõigepealt peab linnades kõik lampaparaadid proovikodadesse proovile andma proovimistunnistuse saamiseks. Linnades, kus proovikojad puuduvad, võib selleks otstarbeks pöörata raadioklubide poole, kellel õigus teha tähendatud proovi. Nii tuleb toimetada peale Tallinna kõikides meie garnisonides, kus erilist proovikoda ei ole. Sarnane nõudmine iseenesest on omanikkudele väga tülikas ja tekitab kindlasti arusaamatusi, eriti amatööride hulgas, sest et vastava proovitunnistuse puudumine ähvardab trahvi ja aparaaadi konfiskeerimist. See tingimus on keeruline ja tülikas amatööridele, kes ise aparate ehitab, neid uurib ja sagedasti ümber töötab. Kõigepealt kinnipitseeritud aparaat ei luba temal enam seda aparati ümber teha, vaid oma huvi rahuldamiseks peab ta ehitama uue ja enne selle valmistaamist uuesti proovile andma, sest vatasel korral kes võib garanteeri-

da, et temalt see uus aparaat ei konfiskeerita enne kui ta ise seda proovida suutis.

Mis puutub kaitseväe kasarmutes kaitsevälaste poolt ülesseatavate aparaatide maksumistamise, siis ei tee ringhäälingu maksumis siin sõjaväelastele mingisuguseid erandeid. Kuuldavasti on posti peavalitsus raadiokomitee ettepanekul Sõjaministeeriumile võimaldanud 30 aparaaadi maksuta ülesseadmise. Kuidas kavatseb Sõjaministeerium need õigused ära jaotada, ei ole nende ridade kirjutajal ligemalt teada; kuid kindel on, et enamus raadioaparate kaitseväes (välja arvatud muudugi sõjatehnilised, mis koosseisudes ette nähtud) kuuluvad maksu alla.

Igatahes tuleb uut kultuurilist ettevõtet igatpidi toetada, et võimaldada selle igakülgset arenemist. Kui meil Eestis praegu on umbes 10.000 vastuvõtte-aparaati, missugune arv võib aasta jooksul kahekorsseks tõusta, ja kui arvata iga aparaaadi pealt vähemalt 600 marka aastas maksu, siis võib loota, et ettevõtte oma kulud peagi tasa teeb (ringhäälingu muretsemine läks maksma umbes 5 miljonit) ja avaneb võimalus ringhäälingu eeskava kvantitatiivseks ja kvalitatiivseks paranduseks. Kui eraettevõtte, kujuneb ringhäälingu organisatsiooni poolest loodetavasti küllaldaselt paindub, et kuulajaskonna pealt võetavates maksudes mitte otsida rikastumise allikat, vaid nende kaudu võimalust leida seltskonna kultuuriliste nõuete ja maitse rahuldamiseks.

H. J.

Kapten J. Sild 50. aastane.

27. jaanuaril 1927 a. pühitses kapten Sild oma 50. aastast sünnipäeva, mille puhul juubilariile saabus rohkesti õnnesoove oma ülemaailt, alluvailt, kaasteenijailt ja sõpradelt.

Kapten Sild on kogu oma energia ja jõuga kaasa töötanud Eesti kaitseväe organiseerimise ja väljaõppe alal Vabadussõja algusest kuni siiani. Juba 1917-1918 a. võttis tema energiliselt osa esimeste Eesti rahvuslike väeosade organiseerimisest 1-se suurtükiväe brigaadis.

Naissaare komandadiks määrati ta Eesti kaitseväe Peastaabi poolt 12. novembril 1918 a. ülesandega komandantuuri moodustamisele asuda ja saar sakslastelt üle võtta. Nimetatud kohal on kapten Sild püsinud kuni tänaseni ja komandantuuri juhtinud suure energia ja eduga.

Mäletan selgesti, kui detsembris 1918 a., olles Naissaarele teenistusse määratud, puksiir-laev „Vulffiga“ esimest korda saarele sõitsin, kuidas lihtsa välimusega mees erapalitus

ja soomemütsis kärmesti askeldades meid vastu võttis, paberid järele vaatas, andmeid päris, siis korterid kätte juhatas, seletas kust üht või teist tarbeasja saame, mis kellegil teha tuleb jne. Igalpool valitses tolajal täielik puudus ja korralagedus. Saar oli sakslaste poolt rüüstatud, majadel ukсед-aknad lõhutud, majade sisemus mustust täis. Õudsemad olid veel venelaste hävitustöö jäljed; igalpool betooni-mürakad, kõveraks painutatud šüürid, rauatükid, mis õhkulastud patareidest kange jõuga laiali paisatud üle kogu saare. Siin ja seal ahervarred püsti jäänud korstnatega.

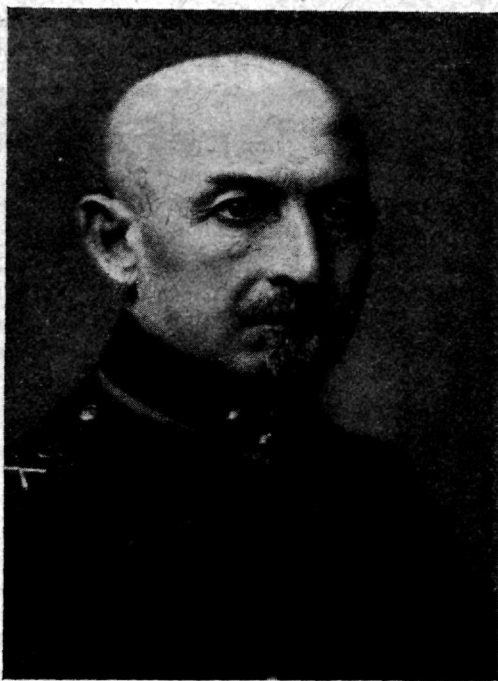
Tuli asuda tööle varemetel, organiseerida vastupanu vaenlasele, kes tihtigi merel silmapiiril kerkis. Tuli tööle asuda kõige algelise mate abinõudega. Puudus õieti kõik: relvad, meeskonna varustus. Kahuritest olid merekaldale järele jäänud vaid torud.

Kuid kapten Sild asus tööle, asus tööle palja kätega, kuid täis vaimustavat tuld ja armastust Eesti ja rahva vastu. Varahommikust

hilja õhtuni igalpool esimene nõu ja jõuga korraldamas, juhtimas ja selgitamas. Leiti üles kahurite lukud, mis sakslaste poolt merde olid visatud. Toodi kohale, puhastati, prooviti paika ning patarei seati laskevalmis. Siis asuti patarei ümberpaigutamisele. Tuli osa maad, umbes kilomeeter tassida raskusi meeskonna jõuga mööda metsa ja liivast pinda. Meeskond oli väike, töö aga raske, kuid kapten Sild oskas vaimustada ja mehi enesega kaasa kiskuda.

Lõppes võidukas sõda. Hakkasid lahkuma vanemad teenistusest, et asuda oma endisele tegevusalale. Salkkond salkonna järele asuvad mehed kindluse-rongile sadamasse sõiduks, kus laev neid Tallinna viib. Südamlik on meeste jumalagajätt oma juhiga, kätelkandmised ja „elagu“ hüüded ei taha vaikida.

Tulevad noored väljaõppele ning lahkuvad aasta paari pärast jälle, lahkuvad teadmistega, mis tarvilikud isamaa kaitseks vajaduse korral. Kõigisse neisse on kapt. Sild sisendanud osa oma ülekeevat vaimustust ja armastust kodumaa vastu. Mitte valjuse ja karistustega pole kapt. Sild püüdnud peale suruda teadmisi, vaid ta on osanud oma isikliku eeskuju õigluse ja südamlikkusega tungida meeste südameisse, sinna imbutanud püsivalt kohusetunnet ja isamaa-armastust. Püsiv töö on andnud tagajärgi. Endiste rusude asemel on nüüd võimas kindlus. On levitatud vajalikke teadmisi. Lugupidamine oma juhi vastu on alati olnud suur ja järjest kasvanud. Lahkumised vabastamiste puhul on olnud ikka südamlikud.

*Kapten J. Sild.
Naissaare Komendant.*

Kapten Sild on Eesti ülesehitamise alusmüürisse kivi pannud ja kindlalt pannud. Soovime juubilarile õnne ja jõudu veel kaua, kaua samas sihis edasi töötamiseks.

J.

Õppeabinõude korraldamine ja näitlikud õppetunnid

2-ses diviisis 3.—14. jaanuarini s. a.

3. — 14. jaanuarini s. a. korraldas 2. diviisi ülem kindralstaabi kindral-major Reek väeosadele katsetööd hädavajalikkude õppeabinõude valmistamiseks väeosade eneste jõul ja näitlikke õppetunde sõdurite kasvatuses ja väljaõppe aladel.

Vastavate tööde juhatamine ja õppuste otsekohene korraldamine oli diviisi ülema poolt tehtud ülesandeks major J. Siirile Kindralstaabist.

Diviisi ülema juhtnõõride järgi kokku seatud töökavas oli tööde ja õppuste juhatajale ette nähtud järgmised ülesanded:

1) Tutvuda Tartu garnisoni väeosade õppeabinõude ja töökodadega (relv- ja puusepa töökojad), et selgitada uute abinõude tegelikkude vajadust ja nende valmistamise võimalusi.

2) Organiseerida 2. diviisi väeosades katsetöid õppeabinõude valmistamise alal.

3) Korraldada diviisi väeosade vaheline õppeabinõude näitus ülevaateks senini tarvitusel olnud õppeabinõudest, oma valmistatud abinõude demonstreerimiseks ja huvi ning omavahelise võistlustungi õhutamiseks nende vahendite konstruktsiooni parandamisel, korrashoiul ja uute konstrueerimisel ning valmistamisel.

4) Demonstreerida ja selgitada kohale komandeeritud ohvitseridele (õppeosade ülemad ja pataljoniülemad) tegelikkude näidete, näitlikkude õppetundide ja omavaheliste arutluste abil sõdurite kasvatuses, sisekorra ja väljaõppe aladel soovitatavamaid ja proovitud abinõusid, meetode ning võtteid.

Praktilisi õppetunde teostada diviisi õppekompaniis ja ratsarügemendi õppeeskadronis.

5) Korraldada käsutusse komandeeritud ohvitseridele praktilisi katsetöid õppetundide or-

ganiseerimiseks vastavate konspektide kokkuseadmiseks ja nende tundide tegelikuks läbiviimiseks.

6) Toimetada katseid, harjutusi ja demonstratsioone võimsa, omapärase eesti rivilaulu arendamiseks (muusika, saatel ja ilma) ja rivilaulu tähtsuse selgitamiseks moraalse kasvatus ja meelelahutuse vahendina kaitseväes.

Vastavalt nendele ülesannetele oli välja töötatud ja diviisi ülemal poolt kinnitatud ka üksikasjaline töökava ühes ajajaotusega. Tööde ja õppuste kiirema läbiviimise võimaldamiseks määras diviisi ülem veel kindlaks tööde ja õppuste juhataja nõudmiste täitmise korra väeosade poolt ja majanduslise külje.

Kokkuvõtte õppeabinõude ülevaatusel Tartu garnisoni väeosades 3. jaanuaril kinnitab veel kord, et riigi poolt on senini suudetud meie väeosadele õppeabinõusid muretseda väga vähesel määral. Omal algatusel ja jõul on väeosad ja allüksused paljugi juurde soetanud, peaaeglikult ise teinud, kuid seda on ikkagi vähe selleks, et läbi viia õppusi vastava intensiivsusega ja edukusega, eriti veel siis, kui meie teenistuse kestvus 1 aasta peale vaist lühendatakse.

Esimeses järjekorras on meie jala- ja ratsaväe osadele tarvilik uusi õppeabinõusid ja tarbeasju muretseda laskeasjanduse ja pioneer aladel; viimane ala tundub praegu täitsa äraunustatuna.

Rõõmstaval viisil võimaldavad aga väeosade relv- ja puusepa töökojad ning igasuguste meistrimeeste hulk sõdurkonnas peaaegu kõikide vajalikkude vahendite valmistamist väeosade ja isegi allüksuste omal algatusel ja jõul ning sealjuures veel väga odavalt. Tarvisminevate materjalide muretsemist võimaldavad väeosade süüstsummad, kuigi mõnes osas ainult piiratud määral.

Välja minnes ülemal kirjeldatud vajadustest ja töövõimalustest, koguti 4. jaanuaril Tartu diviisi väeosade relvurohvitserid ja vanemad lukusepad. Neile anti samal päeval üksikasjalised ülesanded laskeasjanduse alal tarvis minevate õppevahendite ja tarbeasjade valmistamisel. Nõuetavad asjad kästi igaihel omas töökojas valmis teha ja Tartu „Sõdurite kodusse“ kohale toimetada. 13. jaanuaril näitusel väljapanemiseks; samal päeval kästi kohale ilmuda ka relvur-ohvitseridel enestel ühes vanemate lukuseppadega.

Ülesannete seletamisel (õppeabinõude ja tarbeasjade kavandid, plaanid, normaalmõõdud jne.), mis kestis lühikese vaheajaga kell 8 — 19,30, käsitati aktiivset töö-meetodi. Lõputulemusena omasid osavõtjad selge ettekujutuse ja tarvilikud kavand umbes 100 mitmesuguse laskeasjanduse õppevahendi ja tarbeasja ehitusest ja valmistamise viisidest. Meistritele jäeti

laialdane võimalus oma algatusvõime ja leidlikkuse väljendamiseks ülesannete täitmisel.

Järgmisel päeval olid diviisi väeosadest kokku käsutatud pioneer ohvitserid ja joonestajad, — väljaspool Tartut asuvatest väeosadest igast üks joonestaja, Tartu väeosadest rohkem. Rohkearvulise esimese järgu tööjõududega joonestamise alal esinesid ratsa-rügemend ja diviisi õppekompanii.

Joonestajad jaotati vastavalt määratavate ülesannete erialadele gruppidesse 2 — 4 meest, kokku 8 gruppi (kaevurasjandus, maskeerimine-laskeasjandus, kahurasjandus, taktika, side, topograafia, k. selgitustöö). Igale grupile määrati omaette tööd, mida üksikute joonestajate vahel jaotasiid gruppide vanemad; viimased olid ka kohustatud tööde, käigust igapäev informeerima tööde üldjuhatajat.

Pioneer-ohvitserid said üksikasjalised ülesanded pioneer ala selgitavate joonestuste ja mudelite valmistamiseks allohvitseri ja reamehe õppekavade ulatuses.

Valmistööde esitamise aeg ja kord määrati samasugune kui laskeasjanduse õppeabinõude valmistamise alal.

7. kuni 14. jaanuarini korraldati õppuste juhataja käsutusse komandeeritud ohvitseridele igapäev 6 — 7 tunni kestes praktilisi õpetunde, harjutusi ja demonstratsioone, millele järgnesid arutlused ja omavahelised läbirääkimised. Näitlikke õppetunde sõduritega korraldati selle aja sees diviisiõppekompaniis ja ratsarügemendi õppekadronis laskeasjanduse (algõppus ja märgilaskmine) ja rividrilli (üksikõppus ja jaoõppus) alal.

Üldiselt käsitati nendel praktilistel õppetundidel järgmisi alasid ja küsimusi:

1) Laskeõppuste ja õppelaskmiste organiseerimine ja tegelik läbiviimine (vajalikud õppeabinõud, nende käsitamise praktilised võtted, gruppide õppused, märgilaskmisega rööbiti teostatavad eel- ja järelõppused, lasketagajärgede ärakasutamine laskeosavuse arendamiseks ja nende tagajärgede arvestamise viis sõduri isiklikus laskeraamatus, praktilised tööd konspektide kokkuseadmises jne.).

2) Rividrilli õppuste organiseerimine ja teostamine (konspektide kokkuseadmise praktilised harjutused, õppuste demonstreerimine — praktilised võtted ja meetodid, omavahelised arutused).

3) Rivilaulu harjutused ja katsed 4.—8. jaanuarini, õhtuti (koos olid esimesel katsel ja harjutustel 4. I. ka diviisi alla kuuluvate orkestrite juhid), ja 9. I. „Sõdurite kodus“ rivilaulu demonstreerimine.

4) Püsside proovimine ja laskekomitee soovitatavad katsetööd sellel alal. Proovimise tagajärgede piltlik sissekandmine sõduri isiklikku laskeraamatusse.

5) Näitelaskmine toalask padrunitega; selle praktiline külg, vastavate märkide konstrueerimine ja tabamuste hindamine.

6) Kuuli lennijoone tabeli kokkuseadmise meetod Vene vintpüssi jaoks meeter-distanside peale (sihikud 2,4,6 ja 8).

7) Riiete ja rakmete korrashoiu organiseerimine väeosades.

8) Varanduste arvestamine, korrashoid ja kontroleerimine allüksustes.

9) Rivilaulu õpetamise meetod.

10) Õppuste edu takistavad asjaolud ja nähtused väeosades (omavaheline arutus).

Üksikasjalisemalt neist õppustest teinekord, nüüd aga lühike kokkuvõtte õppeabinõude näitusest.

2. diviisi väeosade õppeabinõude näitus Tartus „Sõdurite Kodu“ saalis 13.—15. jaanuarini s. a.

Pilt nr. 1.

Peale näituse avamist 3. skp. major J. Siir, püsside puhastamise puki juures, annab seletusi väljapandud asjade ja nende kasutamiseviiside kohta.

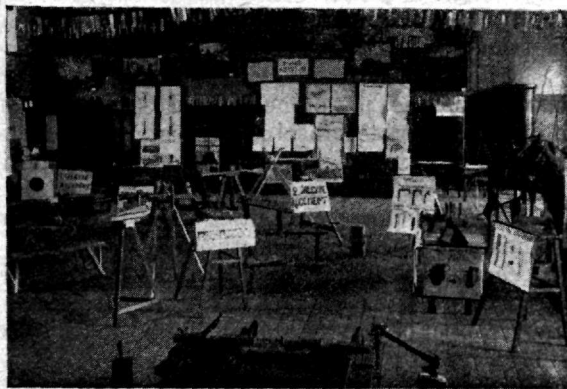
Näituse avas 3. jaanuaril kell 13 diviisi ülema aj. k. t. kolonel Kubbo. Avamisel viibisid kutsutud külalistena väeosade ülemad, maleva päälikud, ajakirjanikke, koolide ja seltskonnategelasi j. t.

Sama päeva õhtul ja järgmistel päevadel käisid näitust vaatamas rohkel arvul koolide õpetajad ja õpilasi, kaitseliitlasi, kõik garnisoni ohvitserid ja hulk allohvitsere ning sõdureid.

Näitusel välja pandud asjad jagunesid kahte ossa:

Paremal pool saali küljel, näitelava poole vaadates, (pilt 2) asjad, mis väeosades omal algatusel varem valmistatud ja üksikutes allüksustes senini laskeasjanduse alal tarvitusel olnud õppevahendid ning saali vasakul poolel ja tagumisel küljel (pildid nr. nr. 2 ja 3.) uued, 5.—12. jaanuarini valmistatud asjad.

2. diviisi väeosade õppeabinõude näitus Tartus „Sõdurite Kodu“ saalis 13.—15. jaanuarini s. a.

Pilt nr. 2.

Vaade keskele (näitelavalt). Paremal pool väeosades varem valmistatud asjad, vasakul uuemad: suur hulk sihtimise- ja laskepukke, kolmnurga aparaadid j. n. e. Paremal paistab ratsarügemendis tehtud õppehobuse pea.

Üldiselt oli näitusel uusi õppevahendeid ja tarbeasju välja pandud järgmiselt:

1) Laskeasjanduse alal: 18 mitmesugust joonistust ja 57 aparaati, abinõud ja tarbeasja.

2) Kaevurasjanduse alal: 18 mitmesugust joonistust ja 25 kaevikute, varjendite, k.-p. pesade ja tōkete mudelit.

3) Maskeerimise alal: 12 mitmesugust joonistust.

4) Taktika alal: 2 skeemi.

5) Topograafia alal: 8 joonistust ja skeemi.

2. diviisi väeosade õppeabinõude näitus Tartus „Sõdurite Kodu“ saalis 13.—15. jaanuarini s. a.

Pilt nr. 3.

Ees — vasakul: mudelid ja joonistused pioneer-alal, siis laskeasjanduse õppevahendid ja aparaadid. Vasakul seinal, keskel: joonistusi üksiku mehe väljaõppe alalt — varjumise õiged ja vale võtted j. n. e.—, siis kaunistatud nimestikkude raam-joonistused j. m.

6) Side alal: 3 joonistust.

7) Suurtükiasjanduse alal: 11 mitmesugust joonistust.

8) K.-selgitustöö alal: 13 diagrammi ja skeemi.

Erilist tähelepanu väärisid väljapanekud laskeasjanduse ja pioneeraladel (pilt nr. 3), millede konstrueerimisel ja valmistamisel meistrid olid ilmutanud erilist algatusvõimet, püsivust, hoolt ja erioskust.

Peaaegu ilma erandita väga hästi olid valmistatud ka kõik joonistused.

Väeosades varem valmistatud asjadest esinesid väga headena väljapanekutena: ratsa rügemendi õppehobune (turuhind 38.000 mk.), püsside kuumutamise katel, hobuse luukere ja hammaste kogu, hobuseraudade kogu, hulk häid pilte ning joonistusi jne.; 2-se jal. rügemendi r-klp. „Maximi“ kelk, õlivärvi pilte kaitseväe elust-olust jm.; 2 div. õppekompanii pildid ja joonistused sõdurite oma töö jne.

Väljaspool Tartu garnisoni asuvad väeosad varem valmistatud asjadega ei esinenud, välja arvatud 7 jal. rügemendi väga hästi konstrueeritud püsside kuumutamise pump, freesimise masin ja 2. soomusrongide rügemendi kolmnurkade sihtimise aparaat tegelikkude kauguste peale.

14. jaanuaril korraldati näitusel väljapanud asjade üksikasjaline arvustamine puuduste selgitamiseks ja kõrvaldamiseks uute abinõude valmistamisel.

Tähelepanu vääris huvi ja andumus, mida ilmutasid kõik õppeabinõude valmistamise alal tegutsevad kaitseväelased ilma erandita, eriti aga relvur- ja pioneer ohvitserid ja vanemad lukusepad.

Tööde, õppuste ja näituse kordaminekuks aitasid igatpidi kaasa ka kõik väeosade ülemad.

Sarnane huvi ja üksmeelne tegutsemine õppeala korraldamisel on kindla edu pant.

J. —r.

2. veebruar 1920 a.

2. veebruar 1920 a. on meie riiklises iseseisvuses tähtpäevaks, kus heroilise vabadusvõitluse järele suur Venemaa pidi tunnustama Tartu rahulepingu järele Eesti iseseisvust.

Sel päeval võis eesti rahvas pärast aastasadu kestnud võõraste valitsust jälle esimest korda sõlmida kokkuleppe võõra riigiga oma saatuse üle; sel päeval sanktsioneeriti Eesti võrdluseta

Vabadussõja päevilt.

Vabadussõja Muuseumi omandus.

Maksolly avarell.

Esimene Eesti-Vene rahusaatkondade koosolek Pihkvas 17. IX. 19.

Rahumaja Tartus.

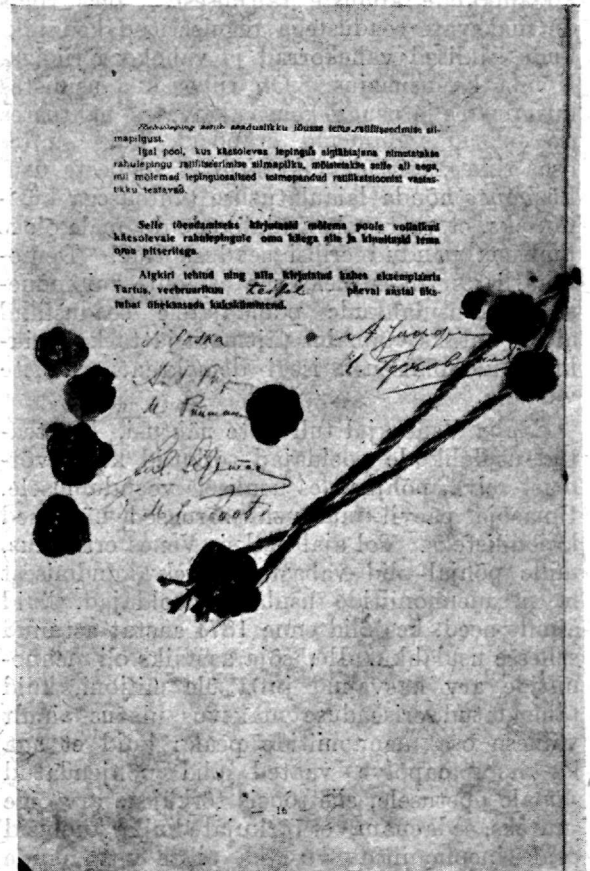

Praegune Riigikohtu maja Tartus, kus 2. II. 20. kirjutati alla Eesti-Vene rahuleping.

vahva kaitseväge visades ja meeleheitlikkudes võitlustes kätte võideldud saavutused. Lõppes Vabadussõda ja võis rahuaja oludes alata hoogne töö riiklise iseseisvuse kindlustamisel.

Tartu rahu on meie vabariigi välispoliitika üks julgematest sammudest, mis oli tingitud reaallolude ja rahvusvahelise seisukorra õigest hinnangust. Mitte kerge polnud tee rahule. Peatselt üldarvamine eitas igasuguseid lepingu sõlmimise võimalusi kommunistidega, keda peeti täielikult lepinguvõimetuteks, — nende valitsemist Venemaal aga ütrikeseks, mingiks mõeldaminevaks nähtuseks. Eesti-Vene esimene rahuläbirääkimise katse Pihkvas 17. septembril 1919 a. ei andnud teatavasti mingisuguseid reaalseid tagajärgi. Samuti just enne Tartu rahuläbirääkimiste algust lõpnud Pariisi konverents ei viinud ülesseatud sihile. Eesti samm paistis seepärast kõigile, ka meie heasoovlikkudele sõpradelegi liig riskandina. Suure tagasihoidlikkusega ja umbusaldusega avaldati nõusolek. Teiselt poolt leidis Eesti kavatsus aga lausa hukkamõistmist ja süüdistamist, kuna selles nähti kommunistide seisukorra paranemist. Vajas ju Venemaa väljapääsu Euroopasse, et pääseda eraldusest.

Läti ja Leedu, kes esialgse kavatsuse järele koos Eestiga pidid astuma Venega läbirääkimistesse, loobusid targu, ja Eesti, kes seega katsejinesena ette pidi minema, jäi täiesti üksi. Arusaadav seepärast see äärmiselt suur huvi, mis ilmutati tookord kõikjal Eesti otsus-

Allkirjad Eesti-Vene rahulepingul.

tava sammu, rahuläbirääkimiste käigu ja tulemuste vastu. Tartu muutus mõneks ajaks kogu ilma huvipunktiks.

Läbirääkimised edenesid kaunis pikaldases tempos. Venelased olid visad tegema järeleandlusi meie õigustatud nõudmistele. Kui diplomaatilised võtted tarvilist mõju ei suutnud avaldada, siis võeti jälle abiks sõjaline jõud. Narva rindele paisati suured väed ja langeti täie raskusega meie seisukohtade peale. Neid meeletikke võitlusi 7.—22. ja 28.—30. detsembrini mäletatakse veel tänapäev selgesti. Eesti saatus seisis kaalul, kuid meie vapper

kaitsevägi tegi auga läbi ka viimase tuleproovi ja võimaldas ning soodustas meie rahusaatkonna töö lõpuleviimist. Ära nähes oma katsete lootusetust, sõlmisid venelased 31. detsembril 1919 a. vaerahulepingu, millele hiljem järgnes rahulepingu allakirjutamine.

Tartu rahu sõlmimisel on silmapaistvamad teened meie delegatsiooni juhil J. Poskal, kes oma ülesandega otse hiilgavalt toime sai. Meie saime küll võrdlemisi soodsa Tartu rahu, kuid kahjuks kaotasime tema teostaja. Mõni nädal pärast rahu allakirjutamist, 7. märtsil, varises mullapõue J. Poska, mis osutus Eestile üheks tunduvamaks kaotuseks.

—ts.

Teenistuskohuste täitmisest loobumine usulisel veendumusel.

A. Leht.

Äärmustesse kaldunud usulahud tekitavad kodanikukihte, kes püüavad enese kohta tõeks pidada usulahkude õpetusi, mis sagedasti, ekslikult tõlgitsetuna, välja kutsuvad loobumisi kodanikkude kohuste täitmisest. Igas riigis on maksvate seadustega reguleeritud kodanikkude isiklised vahekorrad ja vahekord riigiga. Nõnda ka usuasjus. On riike, kus usulistest küsimustest ja usuga kaasas käivates nähtustes on tehtud mõningaid erandeid, kuid suures osas riikes, eriti demokraatlistes, ei peeta usuküsimust nõnda laiaulatuslise tähtsusega küsimuseks, et vastavalt usulahkude dogmale oleks maksuma pandud erilisi seadusnorme. Demokraatlistes riikes oleks see asjaolu, kui mõnesuguste usulahkude pooldajatele seaduslikul alusel antaks võimalus täitmata jätta kodanikkude üldkohustusi, isegi demokraatia mõiste vastane.

Juba Vene ajal tuli ette nähtusi, kus teatud usulahkude pooldajad tõrkusid kätte võtmast relva, põhjenedes usulisele veendumusele. Ilmasõja päevil muutusid sarnased nähtused kroonilisteks. Tol ajal maksis Venes eriseadus, mille põhjal olid vabastatud relvakandmisest n. n. mennoniitide usulahu pooldajad, kuid ainult need, kes olid enne 1874 aastat astunud sellesse usulahku. Ilmasõja aastaiks oli mennoniitide arv kasvanud juba üle miljoni, kuid tähendatud eriseaduse maksvus ulatus ainult väikese osa mennoniitide peale; kuid et aga ka noorem põlvkond vaated olid põhjendatud samale õpetusele, siis tõusis tõrkujate arv õige suureks, seda enam, et tõrkujate hulka kuulusid peale mennoniitide veel ka teiste usulahkude pooldajad. 1915 aastal pandi maksma S. N. S. § 127¹, mille järgi tõrkujad vastutusele võeti

kui sõjaväekohuste mittetäitjad. Kuid lahkuslik oli seevõrd palju, et vastutuselevõtmine ja sunnitööle saatmine osutus otstarbetuks juba seepärast, et karistatutena pääsesid tõrkujad lõplikult sõjategevusest ja sõjaväeteenistusest üldse. Viimaks hakati neid 1874 eelaastate mennoniitide eeskujul paigutama rivitu teenistusse, vabastades seega relva kandmisest. Neid võis muuseas sagedasti kohata sõjaväe haigemaja teenistuses. Muidu olid nad korralikud sõdurid, kuid relva ei võtnud nad milgil tingimisel kätte.

Igasuguste usulahkude levinemisega on ka meilgi maad võtnud ebaõiged vaated kaitseväeteenistuse kohuste täitmise kohta. Viimasel ajal on rohkesti ette tulnud juhtumusi, kus tõrgutakse relva kätte võtmast õppusele ja vahikorda minekuks või tõrgutakse laupäeviti õppusele minemast, põhjendades seda sammu usulistest vaadetest. Need vaated aga on tõrkujatele enestele sagedasti väga tumedad ja põhjenedes peamiselt ristiusu õpetuse ebaõigel tõlgitsemisel ja on osaliselt tingitud usulahu õpetajatest, kes tihti puuduliku hariduse tõttu dogmat omamoodi ja valesti tõlgitsevad. Sagedasti tehakse seda aga ka omakasu huvides, ilma et usulik veendumus mängiks siin mingisugust osa. On märgata otsekohest piüet vabaneda kaitseväeteenistuse raskemast osast ja saavutada kergemat. Nagu arvata võib, ei ole see nähtus niivõrd usuline, kui kodanikkohuste mittetundmine ja arusaamise puudus kaitseväeteenistuse tarvidusest ja selle ülesannetest. Kõigepealt tuleb tähendada, et vastutuselevõetud isikud ei suuda omale aru anda süüteo raskusest. Nad seletavad erandita, et jumalaseadused olevat ülimad kui inimeste omad, ja

seepärast peab usklik neid täitma esimeses järjekorras. Kui jumala ja inimese seadus aga vastolus, siis lahendavat usklik asja jumalaseaduse kasuks.

Kuivõrd sarnane vaade õige on, selgub ühele protsessile välja kutsutud usulahu õpetaja seletusist. Viimane eitas kategooriliselt vastolu usulahu dogmas ja relva kättevõtmises. Kuskil ei keelavat usuõpetus relva kättevõtmist õppuseks või riigivaranduse kaitseks. Usuõpetus keelavat ainult ära otsekoheseks tapmise otsustamiseks relvastumise. Sama õpetaja leidis koguni, et vaade, nagu tohiks kaitsevaelane relvast loobuda, on ekslik ja väljamõeldud, sest isegi jumala inglid olevat relvastatud mõõkadega. Nii kaotab, autoriteetse õpetaja tõenduse järgi, aluse oletus, nagu peaks relva puutumine iseendast juba patt olema, kui seda üldse nõnda tohiks nimetada.

Põhjendused, mis vastutuselevõetud oma seletustes esile toovad, põhjenevad vale alusel, usu-dogma vassimises. Seda nähtust tuleb nimetada kas omakasupüüdmiseks või usuliseks fanatismiks.

Sarnane on lugu ka 7-da päeva adventistidega, kes tahavad kasutada puhkepäevana laupäeva.

Kuigi soovitaks mõnel pool ülaltoodud nähtusi lugeda ideelisteks avaldusiks, ei saa seda siiski kuidagi pidada põhjendatuks — neil puudub täiesti ideeline alus. 7-da päeva adventistid ei pea laupäeva absoluutseks hingamis-päevaks, vaid nagu teisedki kristlased, ainult suhteliseks, kus on lubatud hädatarvilikud selle päeva tööd. Õppust ei pea nad tarvilikuks päevatööks, kuid päevnikuks olemist, selle vastu, loevad jällegi tarvilikuks, sest ka teise-usulised olevat oma puhkepäevadel päevnikkudeks. Ja kui teised peaksid omal puhkepäeval õppusele minema, siis ei loobuks ka adventist õppusest omal puhkepäeval. Sarnased omavolilised ja põhjendamata arutlused käivad risti vastu loogilisele mõttekäigule. Ka siin on nähtavasti süüdi vastava hariduseta usuõpetajad,

kes levitavad asjatundmatult tõlgitsetud põhimõtteid, mille järelduseks on harilikult ebaõigete veendumuste süvenemine ja arusaadavate asjade ebateadlik arvustamine. Sama tõrkuja peab sealjuures siiski sammu pidama eluga, aga mitte oma veendumusega. Ta ei või ju ometi kaks päeva nädalas püha pühitseta, siis jääks ta nälga: kui teised tööl, siis pühitseb ta oma hingamispäeva, kui teised seda pühitsevad, siis peab ta tahes-tahtmata sama tegema, sest ei hakata, näiteks, üksi tema pärast teha käima panema või panga üksi avama.

Mõlemat liiki tõrkujad nõuavad nende eriseisukorda asetamist: esimesed tahavad teenida ainult rivitu kohtadel, teised soovivad aga õppusest vabanemist laupäeviti.

Kuigi Venes reguleeris mennoniitide ja sõjaväeteenistuse vahelkorda eriseadus ja sõjaväeteenistuse kohustus-seaduse (УСТАВ О ВОИНСК. ПОВИНН.) § 157 põhjal mennoniitidele tehti erandeid, ei leidu meil mingit alust usulahkude pooldajaid, kes oma vaadetelt erinevad teistest kodanikkudest, panna eriseisukorda. Põhiseaduse § 6 põhjal ei või olla avalikõiguslikke eesõigusi ja paheõigusi, mis olenevad muuseas ka usust. Välja minnes sellest demokraatia põhimõttest, ei ole meil õigustatud mingisugused eriseadused usulahkude pooldajate kohta kaitseväeteenistuses, — see oleks lausa eesõiguste andmine ja otsekohene väärvaadete õiglustamine. Iga kodanik on kohustatud oma kodukaitseks relvastuma ka siis, kui usk, mis kodaniku eraasi, seda ei nõua.

Lõpuks peab hoiatusena tähendama, et sarnased tõrkumised kaitseväes on lubamatud, mis enesega kaasa toovad väga ränku karistusi. Sõjanuhtlusseaduse § 127¹ järgi karistatakse usulistel veendumustel teenistuskohuste täitmisest loobumist rahuajal esimene kord — distsiplinaar kompaniiga 2—3 aastani, teine kord — vangirooduga 5—6 aastani; sõjaajal aga 8—12-aastase sunnitööga.

Juriidilised näpunäited.

K. Selter.

Nr. 5. Sõjaametkondliste hangete ja tegude kindlustamine kinnisvarade obligatsioonidega.

Sõjaseaduse Kogu 1869 a. XVIII raamatu prg. 68 p. 2 ja Seaduste Kogu X köite 1 jagu (riigi hangete ja tegude seadus) prg. 44 põhjal võib sõjaametkondliste tegude kindlustuseks teatud juhustel vastu võtta kinnisvarade pealt tehtud obligatsioonid, kusjuures lähemad eeskirjad panditavate kinnisvarade hindamiseks kui ka

obligatsioonide vastuvõtmiseks samades vene seadustes ette on nähtud. Kahjuks ei ole kõne all olevat küsimust Eesti valitsusasutuste poolt meie oludele vastavalt ümberkorraldamisele võetud, mispärast asjas seni teatud segadus valitseb. Kuna asjasse puutuvad seadused ja määrused paljudele kättesaamatud, siis on küll kõige otstarbekohasem, et igakord, kui teo või hanke kindlustuseks obligatsioon esitatakse, see

Sõjamineeriumi läbivaatamisele ja kaalumi- seade saadetakse. Siinkohal tuleks aga tähelepanu pöörata mõne asjaolu peale, mida iga väeosa, kellel majandusoperatsioone teostamisel kinnis- vara pantidega tegemist tuleb, teadma peab:

1) Pandiks ei või võtta sarnaste kinnisva- rade peale tehtud obligatsioone, mille peale kre- posti raamatus keelumärkus on tehtud (S. S. K. 1869. XVIII. 68,2 g — Sõjaametk. k. k. 1915. nr. 434). Tähendab, iga esitatud obligatsiooni juures peab olema kreposti jaoskonna õiendus, et keelumärkust ei ole.

2) Pandiks võib võtta ainult sarnaseid kin- nisvarasid (hooneid ja ehitusi), mis kinnitatud on (Sead. K. XVI köide, 2 jagu—Riigi vastu- vaidlemata nõudmiste seadus prg. 48 ja prg. 49). Igast juhusest, kus riigi hange või teo kindlustu- seks on võetud kinnisvara (hooned või ehitu- sed), tuleb sellest viivutuseta teatada sellele kin- nitusseltsile, kus panditud hoone või ehitus kinnitatud. Kui kinnituse tähtaeg enne pandi- tähtaega lõpeb, siis on teoline kohustatud kin- nituse uuendama. Vastasel korral uuendatakse kinnitus riigi korraldusel teolise arvel ja kulud peetakse kinni teotasust või tagatisest (s. s. prg. 49 ja S. S. K. 1869. XVIII, 81 g).

3) Kuna nõudmise korral obligatsioonid nende vanuse järjekorras, s. o. vanemad enne ja hilisemad pärast rahuldatakse, siis ripub obligatsiooni väärtus sellest, mitmes ta on järjekorra poolest. Et seda kindlaks teha, tuleb iga esitatud obligatsiooni juurde nõuda väljavõtte kreposti registrist, millest näha oleks kõik kinnisvara peal lasuvad koormatused ja kohused (Not. sead. prg. 154).

4) Vastu võtma ei pea riigistatud mõisade peale tehtud obligatsioone, kuna nende reali- seerimine pikemat aega nõuab; kaitsevõgede va- rustamise operatsioonid sarnast viivitust ei kana- nata.

Nr. 6. Riigiteenijate väljatõstmise riigi poolt ilma iseäralise tasuta, s. o. üürita palgalisana antud korterist, kui ametnik riigi teenistusest lahkudes ka riigi korterist vabataht- likult ei lahku, sünnib administratiiv korras, s. o. ülemuse korraldusel, ilma et asutusel tar- vitseks kohtu ees nõudmisega esineda (Riigi- kohtu Admin. Osakonna toim. 22/1400 ja Õigus 3/23.)

Nr. 7. Võistluspakkumistest osavõtmise voli- tuste põhjal.

Isik, kellel ei ole õigust oma nimel osa võtta sõjaametkondliste tegude ega hangete

võistluspakkumistest ega oma peale võtta neid tegusid või hankeid (Sõjasead. K. 1869 a. XVIII 30 ja Sead. Kogu III k. prg. 722), ei või osa võtta võistluspakkumistest ega teooper- ratsioonidest ka kellegi teise volinikuna.

Kui pakkumine esitatakse voliniku poolt, siis peab selle juure lisatud olema kirjalik notariaal- selt tõestatud volitus. Volituses eriti peab tä- hendatud olema, et pakkumise esitaja (või le- pingu sõlmija) on volitatud ka tagatise lohta kokkuleppet sõlmima.

Nr. 8. Leitnant P. küsib, kas ohvitseride ette- kanne abiellu astumise või lapse sündimise kohta kuulub tempelmaksu alla.

Ei kuulu. Tempelmaksu alla kuuluvad ainult palvekirjad isiklikus asjus ja isiklikkudes huvi- des. Ettekanded abiellu astumise või lapse sündimise kohta esitatakse aga teenistuse huvi- des, s. o. selleks, et ametasutused saaks täita sea- dusega nende peale pandud kohuseid teenistus- lehtede pidamise alal. Need ettekanded tule- vad esitada vaatamata sellele, kas ohvitser ise nende sissekandmist teenistus-lehte tahab või mitte, kusjuures ohvitser isegi karistuse alla võib langeda, kui ta neid ettekandeid ei tee.

(Tempeltariif 17/7 ja 17/7 lit. c., Sõjasead. K. 1869 a. VII r. prg. prg. 907, 908 p. 11, 912 ja Sead. K. III k. 1 jagu prg. prg. 802, 804 p. 9).

Nr. 9. Mõned vastused pärijatele distsiplinaar karistuse määramise asjus.

Suurtükiväe grupi adjutantil on distsipli- naar karistuste määramise alal kompaniülema õigused, nagu igal väeosa adjutantil (Sõjasead. K. 1869 a. V r. prg. 480).

Kartserarestiga ei või karistada ainult rivi rühmaülemaid ega rivi veltveebleid (distipl. karistuste seadlus prg. 21 lit. A ja prg. 37 mär- kus 2). See soodustus ei või maksta üleajateen- nijate kohta, kes telefonisti koha järgi palka saab ning tegelikult staabi kirjutaja kohuseid täidab. Distiplinaar karistuste seadluse prg. 37 märkuses 2. ettenähtud soodustusreegel võib maksta ainult nende üleajateenijate kohta, kes tegelikult täidavad rivi rühmaülema või velt- veebli kohuseid. Kompaniülema võimuga sõdurile määratud karistust ei tule avaldada väe- osa käsukirjas (Distiplinaar karistuse seadlus § 33 p. 2).

Fascismi hädaoht ja Itaalia sõjalise jõu hindamine Prantsuse ajakirjanduses.

Novembri keskel kirjutas Ludovic Naudeau „Illustration’is“: „Ainuüksi Itaaliasse jäädes on fascism, see tõeline jõu kultiveerimine, hädaohuks demokraatilistele naabritele. Mida enam ta Itaaliat distsiplineerib, seda enam distsiplineerib ta teda võõrastele vaenulikus suunas...“

Mõned fascistide prantslastevastased vaenulikud väljaastumised löid teatud ärevuse ja üks leht kirjutas isegi, et Nizza apelsinilõhn juba püssirohu lõhnaga olevat segatud.

Uuesti hakkasid liikuma kuuldused Prantsuse sõjajõudude koondamisest Itaalia piirile. Asi ulatus otsaga parlamenti, kus valitsuselt seletust päriti. Sõjaminister vastas, et siin on tegemist Marokkost tagasitulevate väeosadega ja sellepärast ei olevat avalikult arvamisel põhjust olla rahutu.

Kuid ajakirjandus ei vaigi siiski. Itaaliale heidetakse ette ta mitteküllaldast rahuarmastust. Seda etteheidet põhjendatakse Mussolini Rooma peale marssimise 3-da aastapäeva puhul fascistidele peetud kõnega: „Määrana teile tuleva-aastase kokkusaamise piiril...“ ja „Meil on janu maa järele, sest meie oleme sigitusvõimeline rahvas ja tahame selleks ka jääda... Saatust tõukab meid Aafrika kallaste poole. Miski ega keegi ei suuda seda saatuse käiku kinni pidada...“ (Kõnest Tripolitaanias 1926 a. aprillis.)

Kui on olemas hädaoht, siis tarvis seda ka aegsasti hinnata.

Kolonel Jean Fabry kirjutas „Intransigeant’is“ 10. XII. pealkirja all „Itaalia sõjaväed“ muuseumis järgmist:

„Itaalia on organiseerimas täiel jõul oma sõjaväge. See järjekindlalt ja osavasti juhitud jõupingutus kestab juba 2 aastat. Mõne aasta pärast omab Itaalia tugeva maa-, mere- ja õhuväe. Ühine juhatus juhib nende ettevalmistamist imestusväärse järjekindlusega. Kaitseministeerium algas oma tegevust 1925 aastal. Marsal Badoglio on seal Mussolini autoriteedi mõjul koondavaks keskvoimuks ja tema kestev loomistöö sarnaneb von Seeckti poolt 7 aasta kestel Berliinis tehtud tööle.“

„Seadusega 20. maist 1925. loodi Riigikaitse ühine juhatus, mille eesotsas seisab kindralstaabi ülem, kes rahuajal koordineerima peab kõiki riigikaitse organiseerimisesse duvituvaid uurimusi ja kes sõja korral mere- ja õhuvägede staabiülematele annab üldiseid juhtnõore nende väelike tegevuse suunamiseks ühise eesmärgi poole.

Seadusega 8. juulist 1925. on korraldatud kogu maa organiseerimine sõja korraks; seal on ära tähendatud organid, kelle ülesandeks on tsiviil-mobilisatsioon teostamine.

Dekreediga 4. maist ja seadusega 30. augustist 1925. loodi iseseisev õhuvägi, rippumatu nii maa- kui ka mereväest. Järgnes imestustäratav edu lennuväes, ja 3 aasta pärast on Itaalia 182 eskadrilli (2.000 aparaati).

Maaväe organisatsioon reorganiseeriti põhjalikult diviisi asutamiseks, milline üksus varem puudus. Diviis kujundab nüüd enesest sõja kogemuste põhjal organiseeritud põhiüksust. Mobiliseerimine teostub nüüd kindlamalt ja kiiremini.

18-kuulise teenistusaaja juures on Itaalia loonud 30 diviisi, milledele tuleb arvata lisaks veel 9 Alpi jalaväe rügementi ja ratsaväest ning bersaglieride, tsiklistide kuulipildurite rügementidest koosnevad „kiired koondüksused“. Nendest diviisidest asuvad 7 meiega ühisel Alpi piiril.

Kui hiljuti teated saabusid vägede liikumisest Piemont’is ja Lombardias, siis oli seal tegemist just

oma asukohtadele minevate väeosade ehk staapidega, mis kuulusid uutesse diviisidesse Torinos, Novarras, Alexandrias, Conis, Genuas jne. Prantsuse avalik arvamine, olles kahjatsemisvääriliste vahejuhtumuste järeldusel ärevil, nägi neis näilistes sümptoomides marsal Badoglio tildplaani üht teostamisel olevat järku. Ta võttis seda ajutisena ja juhuslisena, mis tõepoolest on lõplik.

Itaalia valitsus püüab luua kõigiti vastavat õhk-konda nii aktiiv- kui ka reservkaadrite heaks rekruteerimiseks ja valvab hoolsalt nende väljaõpetamise järele, teostades sellega targalt ja järjekindlalt oma riigikaitse organiseerimist.

Siin kasutab Itaalia oma õigust, mis on ka kõikidel teistel rahvastel, et kindlustada oma vabadust kõikide vastavate abinõude tarvitusele võtmisega.

Kuid tema naabritel, kes on tema sõbrad, pole õigust ignoreerida seda metoodilist ja tagajärjekast jõupingutust sõjaväe organiseerimisel.

Ei või ütelda, et kaitse organiseerimisel siinpool Alpisid siiamani oleks mindud liialdusteni. Itaaliale on kõikidel piiridel, tublid ja hästi välja õpetatud sõjalised jõud; võib olla mõjub see asjaolu kaasa, et meie Lõuna-Prantsusmaa elanikud aru hakkavad saama nii mõnestki asjast, millistest Põhja- ja Ida-Prantsusmaa elanikud juba kauemat aega aru on saanud...“

„Echo de Paris’is“ 22. XII. s. a., Itaalia merejõude analüseerides, kirjutab commandant Sauvire-Jourdain muuseumis järgmist:

„Et kindlustada omi poliitilisi püüdeid merel, selleks on Itaalia praegu käsutada jõud, millest allpool annan lühikese ülevaate.

Itaalia merejõududesse kuuluvad kõigepealt 4 soomuslaeva à 22.500-tonnilise veeväljasurvega. Igaühel neist on peal 13 305 mm kahurit; peale nende—kahel 16 152 mm kahurit ja kahel 18 120 mm kahurit. Laevade kiirus — 21 sõlme. Ehitatud 1912 aastal.

Need üksused sarnanevad teatud määral meie „Bretagne“ tüübilistele soomuslaevadele, kuid nende relvastus on nõrgem (13 305 m/meetrilist 10 340 m/meetrilise vastu).

Võiks ehk veel nimetada ka I soomuslaeva (Dante Alighieri) 19.000 tonnilise veeväljasurvega, mis ehitatud 1910 aastal ja millel relvastuseks 12 305 mm ja 20 100 mm kahurit.

Soomustatud ristleja tüüp on esitatud kolme 1908 aastal ehitatud, üksusega. Nende veeväljasurve — 10.400 tonni; kiirus — 23 sõlme; relvastus — 4 254 mm, 8 190 mm. Nende sõjaline väärtus on kaunis nõrk.

Kergeid ristlejaid on 7. Nendest on 4 pärit Saksa ja Austria sõjalaevastikust. Nende veeväljasurve on 3.500 kuni 4.900 tonni. Relvastuseks olevate kahurite kaliber ei ulatu üle 150 mm, kiirus — üle 27 sõlme. Sarnastena moodustavad nad siiski Itaalia mereväe kergete üksuste hulgas tüsedama jõu. Nendele annavad ainult keskpärast toetust 3 „Marsale“ tüübilist luurelaeva, mis pärit 1911 aastast, veeväljasurvega 3.800 tonni; kiirus — 27 sõlme; relvastuseks — 6 120 mm kahurit.

Kerge eskaadri juure tuleb arvata veel 9 kerget luurelaeva (exploratorit), meie eskadrillide juhtlaevade tüüpi, millistest 5 2.350 tonnilist, 34—37 sõlmelise kiirusega, hästi relvastatud, tulevad lugeda suurepärasteks laevadeks. Kolm nendest on uued, „Leone“ tüübilised, kuna 4 on 1.500 tonnilise veeväljasurvega ja 36 sõlmelise kiirusega.

See loetlus tuleb täiendada 40 torpedolaevaga, milledest 15 uued ja 42 allveelaevaga, neist 10 740—840 tonnilise veeväljasurvega.

Peab veel tähendama, et suurem osa ristlajest ja luurelaevadest ja mõned allveelaevad on sisse seatud miinide kandmiseks ja vettapanemiseks. Itaalia mereväes on 35 eskadrilli hüdravioone, nendest 19 alati relvades.

See on praegu. Tuleviku tarvis on olemas 1923 aastal vastu võetud merejõudude täiendamise kava, mis teostatakse 1923 kuni 1928 aastani. See kava näeb ette 5 ristlajet à 10.000 tonni (Washingtoni maksimum), millistest 2, „Trento“ ja „Trieste“, 1927 aastal tulevad vettelaskmisele ja 1929 aastal teenistusse tahetakse panna. Need kujunevad väga headeks laevadeks, relvastatud igaüks 8 200 mm uuetüübilise kahuriga (50 kaliibrit), 12 ehk 16 100 mm kahuriga, 8 miinitoruga ja 2 lennukiga (luure ja pommipild. sisseeadetega). Kiirus — 36 sõlme.

Läti kaitsevägi.

„Kreuz-Zeitung“ sõjandusline nädalalise pühendab pikema illustreeritud kirjutuse Läti kaitsevæele. Alamal toome selle kirjutuse lühendatult.

Läti kaitsevægi koosneb praegu 4 diviisist, iga 3 jalavæe rügementi ja ükr välja-kahurvæe rügement à 6 patareid. Jalavæe rügemendid ei ole ühesuguse koosseisuga. Nad koosnevad osalt kolmest, suurem hulk aga ainult kahest pataljonist. Peale selle on Läti kaitsevæel veel 1 ratsarügement, 1 raske kahurvæe rügement, 1 lennurvæe eskaader ja tehnilised väeosad. Relvastuseks on umbes 650 kerget ja 212 rasket kuulipildujat, 127 kahurit, 26 lennukit ja 25 tanki. Tarvitusel olevad relvad on suuremalt osalt inglise algupära. Rahu ajal on kaitsevæes 1960 ohvitseri ja 17.417 allohvitseri ja sõdurit.

President on kõrgem väejuht. Temaile allub kaitseminister, kes on parlamenedi ees vastutav kaitsejõudude juhataja. Tähtsates ja põhimõtetelises küsimustes on talle nõuandva organina abiks sõjanoukogu. Sõjaministrile allub vägede juhataja, kelle otsekoheses käsutuses seisavad kõik väeosad ja üksused. Tema käes on kaitsevæe ettevalmistus sõjaks. Kindralstaap on kõigi sellesse alasse kuuluvate küsimuste kallal töötavaks organiks. Kaitsevæe organisatsiooni, täiendus-, mobilisatsiooni ja administratsiooni tööd on koondatud peastaapi, mille eesotsas otsekohe kaitseministrile alluv peastaabi ülem on.

Läti kaitsevægi põhitseb üldisel sõjavæe kohustusel. Kaitsevæe kohustuselised on kõik meeskodanikud 17 kuni 50 eluaastani. Teenistus kaitsevæes on seadusega ette nähtud 18 kuuline, kuid tegelikult 15 kuuline kõigis väelikes. Reservlipnikud teenivad siiski 18 kuld. Kaitsevække astumise aeg lükati alles hiljuti 20. eluaastalt 21. eluaasta peale. Kuid ülemineku sünnib astme viisi, nii et 4 eelseisva aasta jooksul igakord ainult $\frac{3}{4}$ kokkukutsutavast aastakäigust teenistusse võetakse. Seega väheneb ülemineku ajajärgul Läti kaitsevæe koosseis. Praegu ei ole veel kindel, kuidas sellest ülemineku ajajärgu pahest üle saada, kas üksuste või meeste arvu vähendamise teel üksustes. Eriliseks Läti kaitsevæe omapärasuseks on n. n. käsutus-reserv, milles tegeva teenistuseaja ära teeninud mehed 3 aastaks arvatakse. Käsutusreservi võib kaitseministri korraldusel, kui olukord seda nõuab, 6 kuuks teenistusse kutsuda. See kord võimaldab Läti kaitsevæge poliitiliste pinevuste kordadel 7.000 — 10.000 mehe võrra kõvendada, ilma et vaja oleks tarvitusele võtta riiklise ja majanduslise elu jaoks nii tundelikkõ mobilisatsiooni vahendeid.

Kaitsevække kutsutavate kehaline seisukord valmistab Läti kaitseministeeriumile viimasel ajal tea-

Tehastes on valmissaamisel veel 4 destroyerit à 1.300 tonni, kiirus — 35 sõlme ja 8 allveelaeva à 1.300 tonni.

Jääb veel ehitada 3 ristlajet, 16 destroyerit ja sama palju allveelaeva. Paistab, et nende viimaste üksuste ehitamine väga tunduvalt viibib...“

Nagu eelnevast näha, jälgib Prantsuse ajakirjandus tähelepanelikult Itaalia sõjalise jõu korraldamist ja hindab kõrgelt selle korraldamistöö eesotsas seisvate juhtide tegevust. Kui mõned ajakirjanikud, nagu L. Naudeau, Itaalia fascistlikku riigikorras naaberriitele tulevikus teatud hädaohtu näevad, analüüsivad teised, nagu J. Fabry, oma lõunanaabrite jõupingutusi riigikaitse organiseerimisel peamiselt sihiga juhtida Prantsuse riigitegelasi praegu päevakorral oleva sõjavæe ümberkorraldamise küsimuse otsustamisel sealt eeskujut võtma. J. J.—r.

tavat muret. Praeguste noorte arenemisaastaisse langev sõjaaeg annab end tunda. Kõlbmatute arv näitab kasvu. Tuleb aga tähendada, et Lätis ei ole rahvas kaitsevæe teenistusega niivõrra seotud kui, näiteks, Leedus, Eestis, või isegi Poolas, nii et alati kõlbulikke mehi üle jääb, keda kaitsevække ära ei saa mahutada. Siiski on Lätis, nagu paljuski muiski riikes, selle aasta algul kaitsevække kutsutatavate teenistusvõimet pütud kõrgendada. Noorsoo eelsõjaväeline ettevalmistus on sunduslikuks tehtud ja sünnib koolides. Algkoolides antakse sõjaväelist ettevalmistust koolide endi õppejõudude poolt, kes erilised sõjaväelised kursused on lõpetanud. Keskkoolides jagavad õpetust tegevteeristuse ohvitserid, kes erilised pedagoogilised kursused lõpetanud. Ettevalmistust jagatakse kindlaksmääratud harjutustundidel. Üliõpilased, kel teenistuskohustused täitmata, kutsutakse kokku üheks või paariks korra 4 nädalikeks suveharjutusteks.

Allohvitseride korpust täiendatakse vabatahtlikkudega. Allohvitseride ettevalmistus kestab sellekohastes koolides 1 aasta. Pärast kooli lõpetamist määratakse allohvitserid nende eneste poolt valitud väeosadesse. Erilist rõhku pannakse tubli ja arvurikka reservohvitseride kaadri ettevalmistusele. Kõik kõrgemate ja keskkoolide lõpetajad on kohustatud reservohvitseri-aspirantide kursused läbi tegema. Pärast 6 kuulist riviteenistust ühendatakse nad allohvitseriks ja saavad siis sõjakoolis erilise ettevalmistuse. Pärast seadusliku teenistuse lõppu vabastatakse nad ohvitseri asetäitjana. Need aspirandid, kes ei ole omandanud ohvitseri asetäitja astet, kutsutakse niikaua iga aasta 6 nädalaks harjutustele kokku, kuni nad lõpuks ettekirjutatud nõuetele vastavad.

Aktiivohvitseride korpust täitub samuti ainult nende noorte meestega, kes vähemalt keskkoolis on õppinud. Kel keskkooli küpsustunnistust ei ole, peab nõuetava haridusastme omandamist erilise katsega tõendama. Enne ohvitseriks saamist peab kadett sõjakoolis 3 aastase kursuse läbi tegema. Ohvitseride korpuse edasiarendamiseks on olemas mitu täienduskursust. Kindralstaabi ohvitseride ettevalmistuseks on olemas kaheaastase kursusega Kindralstaabi kool („Ohvitseride akadeemilised kursused.“ Toimetus.) Peale selle komandeeritakse ohvitserid veel võrastesse vägedesse. Suur hulk Läti ohvitserid on Prantsuse väeosadesse ja õpeasutustesse komandeeritud. Viimasel ajal on ses suhtes erilised sõbrussidemed Eesti kaitsevæega tekkinud, mis väljendub ohvitseride vastastikkõ komandeerimises.

Vanemad Läti ohvitserid on peaaegu ilma erandita pärit Vene väest, kus nad sõja ajal hea tegeliku ettevalmistuse said. Ohvitseride korpus on täiesti ühtlase koosseisuga, hästi ette valmistatud ja rahvusliku meelusega. Mis väelikeid väärtusse puutub, siis on jalavägi kahtlemata kõige ees. Ta on väga hästi ette valmistatud ja distsiplineeritud. Muud väeliigid

on seda vähem. Kommunistlik kihutustöö püüab alaliselt Venest Läti kaitsevärke tungida. Viimasel ajal on kaitseväes kommunistliku kihutustöö juhtumusi avalikuks tehtud. Kuid need on ainult üksikud juhtumused, mil üldine tähtsus puudub. Läti väejuhatas püüab igatahes energiliselt ja kahtlemata ka eduga sarnaseid kahjulikke nähtusi kõrvaldada. V. K.

Leedu sõjavägi.

Leedu sõjaväe kõrgeim juht on riigi president. Sõjaajal president nimetab ametisse sõjavägede ülemjuhataja. Rahuajal juhib sõjajõude ja asutusi sõjaministerium.

Sõjaministri lähemateks abilisteks on: sõjaministri abi — majandus ja administratiiv alal ja sõjaväe komandör — riigikaitse ettevalmistuse ja sõjaväe väljaope alal. Sõjaväe komandör on isik, kes sõjaajal saab ülemjuhatajaks. Sõjaväe komanderile alluvad kindralstaabi ja diviiside ülemad ning relvliikide inspektorid. Kindralstaabi ülem on omis õigustes võrdne diviisi-ülemalega.

Leedu sõjavägi koosneb viiest relvliigist: jala-, ratsa-, kahur-, lennukävi- ja tehnilised väed. Viimasel ajal on tekkinud meriväe asutamise mõte. Sõjaliste jõudude juure võib arvata veel ka Leedu kaitseliitu „Saulis Sajunga“ (Küttide Liit). Sel on umbes 12.000 tegevliiget. Küttide Liitu võetakse vastu peaaesjalikult 17—20 aastaseid noormehi.

Kõrgem lahingüksus on diviis. Üldse on 3 diviisi. Diviiside staabid asuvad: I — Ponevežis, II — Kovnos ja III — Mariampolis. Leedu territoorium on jaotatud sõjalises mõttes diviiside järele 3 sõjaväe-ringkonda. Diviisiülemael on ka sõjaväe-ringkondade ülemad. Diviisis on 3 jalaväe rügementi ja 1 suurtükiväe rügement. Ratsavägi kuulub eraldi moodustatud 1 ratsaväe brigaadi (2 rügementi). Peale diviiside suurtükiväe on veel eraldi suurtükiväe rügement ja miinipildujate pataljon.

Tehnilised väed koosnevad: inseneriväe rügementist, elektro-tehnika pataljonist, auto-pataljonist, raudtee-pataljonist, tankide pataljonist, soomusautode kompaniist ja soomusrongide pataljonist.

Lennukävi koosneb kolmest eskadrillist: kaks luure ja üks hävitajate.

Sõjaväe rahuaegne suurus on umbes 22.000 sõjaväelast. Relvliikide järgi on:

jalavägi — 49%,
kahurvägi — 18%,
ratsavägi — 7,5%,
tehnilisi vägesid — 10%,
lennukävi — 5%,
seljatagast — 10,5%.

Ohvitseri on rahuajal — 1.500, ametnikke — 800, Relvu on: 52 kerget kahurit, 12—13 rasket kahurit, 600 kerg. kuulipildujat, 350 rasket kuulipildujat, 44 lennukasinat, 32 tanki ja soomusautot ning umbes 80—100.000 käsirelva.

Ohvitseride ettevalmistus sünnib „Leedu Ühendatud Sõjakoolis“, mis asub Kaunases. Valmistatakse ette ohvitseri kõikidele relvliikidele. Vastu võetakse noormehi vähemalt kuueklassilise keskkooli haridusega. Kooli lõpetajad nimetatakse leitnantideks. Kindralstaabi ohvitseride komplekteerimiseks saadetakse teatud arv ohvitseri välismaile, eriti Tšehhoslovakkiasse.

Iga Leedu kodanik 20—45 aastani allub sunduslikule sõjaväeteenistusele, mille vältus on 18—24 kuud. Leedu sõjaväe rahvuslik koosseis on järgmine: leedulasi — 88,5%, juute — 3,7%, venelasi — 5%, poolakaid — 2%, sakslasi — 2% ja lätlasi 0,4%. Sõjaväe hariduslik tasapind on järgmine: kirjaosakamatuid noorsõdureid — 28%, ainult lugeda oskajaid — 10%, algkooli lõpetanud — 25% ja keek- ja ülikoolilõpetanud — 5,5%. 30% sõdureid ei ole koolis üldse käinud. Riigikeele mitteoskajaid on 2%.

Leedu sõjaväe korralik eelarve on 22% riigi üldisest eelarvest. Mg.

Sõjakirjandust.

Тактика в примерах (Taktika näidetes).

A. N. Suvorov. „Vojennõi Vestniku“ kirjastus. Ilmunud 1926 a., 506—1/8° lehek., hind (1000 Emk).

Kauaaegne töö taktika õpetamises on autori viinud äratundmisele, et paljud õpilastest, eriti need, kellel hea mälu, on laitmatult ära õppinud kõiksugused reeglid ja taktikalised põhimõtted, jäädes siiski sealjuures taktikas nõrkadeks. Nad ei ole omandanud otsustamise oskust ja võimet, sest halasti teooria, või teooria illustreeritud „surnud“ näidetega ammumöödunud ajast ei ole sisendanud õpilasesse kindlat usku õpitud põhimõtetesse, ei ole andnud oskust kiiresti orienteeruda olukorras, s. o. — nad ei ole omandanud seda erilist reaktsiooni sõjalistele nähtustele, mis iseloomustab hästi ette valmistatud juhti.

Selle puuduse kõrvaldamiseks on autor kogunud ja süstematiseerinud 185 näidet Ilma- ja Vene kodu-

sõjast; et tõesti sündinud faktide abil õpilasele anda kindel usk taktikalistesse põhimõtetesse ja võime õieti reageerida sõjalistele nähtustele. Autori meetod (mis ei olevat vormilt uus) saavutavat lõpusihi ainult siis, kui: 1) näites toodud kirjeldus on õige ja täpne, 2) näide ei paku kindlat vaadet ega järeldust, vaid annab ainult fakte ja võimalikult palju üksikasju, et lugeja (õppija) nende põhjal õpiks ülesande täitmist, hindaks olukorda ja otsustaks — kuis tema oleks ülesande tõinud, 3) näites toodud faktide kirjeldusel märgitakse juhtide ja sõdurite läbielamused täpselt ja ilustamatult.

Oma töö väärtuseks loebki A. N. Suvorov, et näited on lähemast minevikust, et näited käsitavad väikeste üksuste tegevust, väikesi üksikasju, ja et

nad vastavad temalt eelpooltoodud põhinõuetele. Süsteemi suhtes on autor kõik näited gruppeerinud osadesse: jalavägi, ratsavägi, suurtükivägi, õine tegevus, sõjakeemia-asjandus jne. jne.

Tutvudes A. N. Suvorovi teosega leiad sellest palju väga huvitavaid ja värvirikkaid näiteid (pilte) sõjategevusest, kuid ei saa veendumust, et need näited täies ulatuses oleks õiged ja täpsed lahingukirjeldused möödunud sõdadest, et tegelaste läbielamused oleksid ilustamata..... Seepärast autorilt eneselt esitatud nõuetel oma meetodi ja käesoleva teose suhtes ei saa vist paljud teost võtta taktika õppera-

matuna. Kuid lähenedes teoses toodud näidetele vähemnõudlikult kui seda teeb autor, siis on nad huvitav kogu taktikalisi näiteid Ilma- ja Vene kodu-sõjast ja muidugi võivad olla niivõrd õiged, täpsed ja ilustamatud, kui võrd üldse sõjamehele on jõudumööda kirjeldada kaasatehtud võitlusi rahuliku erapooletusega, eriti kui aastate möödudes on elus nii-palju muutunud..

Toodud päidetest õpime tundma nende autoreid (vist praeguseid punaväe juhte) ja autorite töökspidamisi sõjalistes küsimustes; ka see peaks tõstma meie huvi raamatu vastu. E. A.

Üleajateenijate allohvitseride täienduskursuse 5. lend.

Teatavasti meie kaitseväe juhtide ettevalmistus ja täiendamine sünnib Sv. ühendatud õppeasutustes, mille koosseisu kuulub ka pealkirjas tähendatud kursus. Kursuse tegevuses on seni avalikkusele sattunud veel väga vähe teateid. Sellepärast lubatagu nüüd, kursuse 5. lennu väljalaske puhul, lühidalt informeerida kursustel tehtud tööst.

Esimene 4 kuuline kursus algas oma tööd S. ü. õ. allohvitseride koosseisus 1923 a. septembris. Sõjaministri käskkirjaga määrati kursused nendele rivi allohvitseridele-üleajateenijatele, kes pole veel omandanud kutsel vastavat sõjalist haridust.

Meie kaitseväes on üleajateenijaid-allohvitseri, kellest paljud pole lõpetanud allohvitseri ettevalmistus-kursust.

Seni üleajat. allohv. täiendus-kurs. läbikäänud allohv. andist sõjalis ettevalmistust võib märkida järgmiste arvudega: Vabadussõja-aegsed õpekompanii lõpetajad 25%, rahuaegseid diviisi õpekompanii lõpetajaid — 40%, kiiduväärt ja hoolsa teenistuse eest Ilma- kui ka Vabadussõja ajal allohv. auastmesse ülenatud — 30%, ülejäänud osa (5%) on ülenatud auastmesse mitmesugustel teistel põhjustel.

Nende haridus: end. kihelkonnakooli lõpetanud ehk seal õppinud — 30%, 4 kl. keskkooli lõpetanud — 15%, end. ministeeriumi-koolis õppinud ehk lõpetanud — 15% ja end. vallakooli lõpetanud — 40%.

Sarnane väga mitmesugune üldharidusline tasapind ei ole kuigi soodus kursuse õppetööle. Et aga suurem osa õpilastest on 25—40 eluaastates, mille tõttu elukool igapäev on täiendanud, mille tagajärjel meie üleajateenija-allohvitser on küllaldaselt arenenud, leidlik, otsustamisvõimeline ning kohusetruu teenistuse ja ülesannete täitmisel, siis saadi neist raskustest üle. Kuigi alguses täienduskursuse kestvus määrati 4 kuud, selgus juba 1-se lennu ajal, et see aeg on liig lühike, ja seda aega pikendati 6 kuuni. Väljaõppe pearaskus lasub kursuse ülema ja kahe rühma ülema õlgadel, kuna veltveebel on seotud majanduslise asjaajamisega.

Käskkirja järele pidid väeosad saatma kursustele ainult rivi üleajateenijaid-allohvitseri; siiski on saadetud ka teisi, mitte rivi kohtadel teenivaid allohvitseri. Mõnedel nendest on puudunud ka koguni algelisemad reamehe teadmised, kuna nad on jäänud esi-

mesest teenistuse päevast oma erialale, ilma et oleks riviõppust teinud. Nende meeste juures kergib küsimus, kas on võimalik nendega 6. kuu jooksul kõik õppuse järgud, pealegi kiirendatult läbi võtta ja soovitavaid tagajärgi saavutada. Senine töö näitab, et seda on suutnud ainult eriti andekad, õppehimulised ja kõige hingega töö juurde asunud allohvitserid, kuna paljudel on tulnud tagasi pöörata oma väeosas.

On olnud ka muid põhjusi, mille tagajärjel nii mõnedki allohvitserid on pidanud õppimise kursustel katkestama. Üldiselt on umbes 10% kursustele ilmunutest pidanud enne lõppu lahkuma. Sellejuures on käidud põhimõtte järele, et meie kaitseväe üleajateenijate-allohv. rahuaegne pere täieneks ainult nendega, kes oma parema tahtmisega anduvad ametikohustele ja kelle isiklised omadused vastaksid nõuetele.

Kuna kursuste alaline koosseis väike, siis nõuab õppetöö meilt suurt jõupingutust. Tööd kergendab osaliselt ainult see asjaolu, et allohvitserid, kui elukutselised kaitsevälased, õpivad ilma sunduseta, oma parema tahtmise ja äranägemise järgi.

Kursuste õppetöö meetod peab vastama kahele tingimusele: peab läbi võetama teatud aja kestvusel laiaulatusline õppekava ja ette valmistama sealjuures igat üleajateenijat mitmesugustel aladel osavaks instruktorigi-õpetajaks. Mõistagi, et veel kursusel pole tarvitatud väljaõppe alal üht ja samu meetodi ja võtteid, vaid on alati püütud leida ja praktiliselt järele katsuda kõige otstarbekohasemaid, paremaid, elavamaid õppeviise. Selleks annab tegelik töö kõige paremaid juhatusi, kui otstarve ja eesmärk kindel. Ei või jätta märkimata, et uute meetodite otsimisel on väga tulusaid juhatusi andnud allohvitseride kooli ülema k. t. major Mullas.

* * *

24. jaanuaril s. a. oli 5-da lennu lõpupäev. Kursuse lõpetasid seekord 58 allohvitseri 75 ilmunust. Sel puhul oli kogu allohv. koolile paraad kooli platsil. Kohale ilmus Sv. üh. õppeasutuste ülema abi kolleitn. Trossi, kes lõpetajate poole pööras kõnega, toonitades päeva tähtsust meie kaitseväele, kus 58 üleajat.-allohvitseri võivad tagasi pöörates oma väeosadesse teadlikumalt tööle asuda oma tähtsalt erialal. Ta soovis lõpetuse puhul õnne ja edu tulevik

Sv. Ü. Õ. üleajateenijate-allohvitseride täienduskursuse 5. lend.

Keskel allohvitseride kooli ülem O. Mullas, temast paremal leitn. O. Pollisinsky, vasakul leitn. O. Kalekorm.

töös, ühtlasi meele tuletades, et sellega ei ole veel kõik teadmised ja oskused omandatud, vaid neid tuleb alati täiendada, värskendada, et mitte maha jääda sõjateaduste arengust. Kursuse lõpetajatele hüüti kolmekordne „elagu“.

Peale paraadi korraldasid lõpetajad Allohv. kooli ohv. kasinos ühise lõunasöögi, kus viibisid ka kol. leitn. Trossi ja Allohv. kooli ülema k. t. major Mullas. Lõunasöögil pidasid mitmed allohvitserid väga sisukaid ja vaimustavaid kõnesid, mis jätsid väga hea mulje allohvitseride arenemisest ja oskusest.

Tuleb veel tähendada, et nii eelmiste kui ka 5-da lennu õppetöö tagajärgedega võib väga rahul olla, mida tõendab ka lõpukatse komisjoni akt. Rahulda-

vaid hindamisi 58 lõpetajaist oli 3—6, kuna ülejäänud osa väljendus hindamises: head ja väga head. Üldine keskmine number 4,35.

Katsed korraldati täies ulatuses kõigis ainetes, välja arvatud rivi, võimlemine ja lahingu-juhtimine, kus lepitati osalise katsega. Katsed tõestasid muu seas, et teoreetilised teadmised on tasakaalus praktiliste oskustega.

Esimestena lõpetasid 5. lennu: v.-allohv. M. Irdt, Sakala jal rügem.; v.-allohv. E. Miina, 2-se Soomusr. rüg. ja veltv. G. Praakel, 1. jalav. rügemendist; nende nimed jäädvustatakse sellekohasel tahvil, millele on kantud ka eelmiste kursuste kolme esimese lõpetajate nimed. O. K—n.

Kaitseväe elu.

I jalaväe rügemendi üleajateenijate allohvitseride kogu tegevusest.

1. jalaväe rügemendi üleajateenijate allohvitseride kogu on tegutsenud võrdlemisi aktiivselt ja on suutnud õige palju teha oma liikmete vaimlise elu arendamisel: on peetud rida mitmekesise sisuga loenguid, mitu perekondlikku koosviibimisõhtut jne.

Loenguid on kogu ruumides pidanud: 1) 25. XI 26 a. major Purga „Suvisel õppeperioodil, õpetamisel ning õppuste korraldamisel ilmsiks tulnud puudused. Mis teha nende ärahoidmiseks?“, 2) 2. XII 26 a. leitn. Puusepp „Inimese kehaehitus, lihaksed ja nende funktsioonid“, 3) 9. XII 26 a. vanem-allohvitser Tederkin „Mürkgaaside vastu võitlemine sõjas“, 4) 16. XII 26 a. kapten Holmberg „Sõjakunsti põhi- alused“.

Võib märgata, et allohvitserkond on sedavõrd liitunud oma kodu külge, et iga vaba tund seal mööda saadetakse, kuna seal ju lugemiseks suur väljavalik ajalehti ja ajakirju, mis meelitab igit allohvitseri oma aega eestkätt just lugemislaua juures mööda saama. On ju raamat ja ajakirjandus need allikad, kust ammutame uusi mõtteid, uusi ideid, teadmisi ja oskusi.

Kaaluv osa kogu liikmeist on jõudnud sarnasele veendumusele ja ei saada oma vabaaega enam kasutamata mööda, vaid katsuvad omi teadmisi alatasa täiendada, mille üle peab tundma tõsist rõõmu. J. T.

II diviisi õppekompanii ja ratsarügemendi õppeeskadroni noorsõdurite vannutamine

oli 29. jaanuaril Tartu garnisoni „Sõdurite Kodu“ Kell 1/2 13 ilmusid nimetatud üksused orkestrite saatel kohale. Varsti saabus ka diviisiüleml kindralstaabi kindral-major N. Reek, garnisoniüleml kolonel E. Kubbo, ratsarügemendi ning 2-se ja 7-da jalaväe rüü. ülemlad ühes vaimulikkudega õpet. J. Treumann ja preester K. Kokla.

Vaimuliku talituse järele pidas kindral N. Reek noortele kõne, milles selgitas vande tähtsust. Kõne lõpul luges ta ette noorte reameesteks ülendamise käsikirja. Eduka ja hoolsa õppimise eest ilendati reamehed kapraliteks. Kõnele järgnes hümn. Selle järele laskis diviisiüleml elada uusi reamehi ja kapraleid. Orkester mängis tuši. Süütavas lõpukõnes kriipsutas diviisiüleml alla seda suurt tööd, mis tuleb edaspidi teha õppekompanii ja eskadroni lõpetajail kui tulevastel noorteõpetajail. Avaldas tänu õppeüksuste ülemlatele tehtud töö ja vaeva eest.

Järgnes paraadimarss, mille järele orkestrite saatel kasarmusse mindi. Kasarmuruumes kirjutasiid noored vandetöötus-lehele alla. E. Ms.

Sõjaline ettevalmistus Tartu koolides.

Kaitseliidu Tartu maleva on hakanud korraldama Tartu koolides sõjafist ettevalmistust, milleks praegu registreerimine käsil. Õppusi on kavatsus korraldada talvel ning suvel ühislaga. Katsed sundliku teenistusaja lühendamise õiguse saamiseks korraldatakse sügisel. Sõjalise ettevalmistuse juures peetakse silmas koolitööd, et sõjalised õppused takistuseks ei kujuneks.

Osavõtmine sõjalisest ettevalmistusest tootab alla kõigiti elav; viimaste klasside õppuritest on soovi avaldanud peaaegu kõik. E. Ms.

Kehalise kasvatus kursused üleajateenijatele allohvitseridele.

Sv. ü. õppeasutuste koosseisu kuuluv-kaitseväe kehalise kasvatus kursuse on senini välja lasknud juba kolm lendu ohvitseri-instruktooreid kehalise kasvatus alal. Kursuste töö tagajärjed peegelduvad kõige selgemini vist küll üleilike kaitseväe spordivõistluste tulemustes, mis iga aastaga paremat pilti pakuvad.

Spordi veelgi hoogsamaks ja intensiivsemaks levitamiseks avati nüüd, 1. veebruaril sellekohased kursused ka üleajateenijatele riviallohvitseridele. Kursustele on komandeeritud 40 allohvitseri. Kursuste kestvus 6 kuud.

* * *

Sõjaministri käsikirja põhjal võetakse kaitseväeteenistuse seaduse põhjal käesoleval aastal kesk-kooli mittelõpetanud vabatahtlikke teenistusse üldse 496 meest, nendest 221 m. I-st kutsest ja 275 m. II-st kutsest. Vabatahtlikkude arv iga väeosa kohta on kindlaks määratud.

Vabatahtlikult kaitseväeteenistusse astuda soovijatest keskkooli haridusega noormehi võetakse nõuetele vastavaid piiramata arvu vastu.

Tartu garnisoni „Sõdurite Kodu“ tegevusest 1926 aastal.

Möödunud aastal tegutses Tartu garnisoni „Sõdurite Kodu“ väga hoogsasti. Kodu tegevuskava oli iga kuu peale kokku seatud nii, et peaaegu ühtki vaba päeva ei olnud.

Möödunud aastal Kodu on korraldanud:

Loenguid	47,	osavõtjaid oli 5801.
Eeskavaga piduõhtuid	26,	„ „ 3521.
Kontsert-tantsuõhtuid ja tantsuõhtuid	73,	„ „ 4406.
Kinoõhtuid	4,	„ „ 262.
Tantsukursusi ja näiteproove	9,	„ „ 48.
Sv.-osade ja -asutuste aastapäevi	4,	„ „ 2027.
Jõulupuõhtuid	2,	„ „ 104.
Spordiharjutusi	6,	„ „ 305.

Raamatukogu tarvitasid 50 kaitsevälalast; raamatuid loeti 758.

Õkorterit tarvitasid aasta jooksul 25 kaitsevälalast.

Kodu juures on avatud lugemislaua, kus võib leida paremaid kodumaal ilmuvaid ajalehti (5) ja ajakirju (7). Kahjuks peab aga tähendama, et lugemislaua leiab praegu vähe tarvitamist.

Kodu raamatukogu on 1. a. rikastunud hulga raamatutega. Üldiselt on 1. a. juure ostetud 338 raamatut, peale selle mõned raamatud kingitud. Üldse on kogus praegu 1.650 köidet. Raamatuid osteti juure 50 tuh. marga eest. Raamatukogu on ümberkorralduse ja ruumide remondi tõttu sulutud 1. a. juunikuust saadik ja kavatsetakse varssi avada. Praegu töötatakse kogu ümberliigitamise kallal vastavalt Kindralstaabi ülemla poolt kinnitatud juhenditele.

Vaimlise arengu kõrval püüti ka arendada sõdurite kehalist kasvatus võimlemisõhtute korraldamisega. Kahjuks puudub aga võimla. Ka spordiabinõudest on suur puudus.

Loenguid korraldati väga mitmesuguste küsimuste kohta. Siinkohal peab erilist rõhutama seda suurt ja tänuväärt tööd, mis Kindralstaap möödunud aastal loengute korraldamiseks Tartu garnisonis ära on teinud. Suure huviga kuulati „Sõdurite Kodu“ kaitsevälalaste poolt meie Kõrgema Sõjakooli lõpetajate lõputööde ettekandmist. Erilist tähelepanu väärtsid kapten J. Kasak'i, kapt. J. Kurvits'a, major H. Vanaveski ja major R. Masing'i ettekanded, peale selle veel san.-kindralmajor prof. dr. med. A. Paldrocki, kolonel H. Brede, kolonel-leitn. J. Lutsari, major K. Abeli, kapten E. Krammi j. t. loengud. Peale nende on veel loenguid pidanud (valguspiltidega) ülikooli õppejõud, üliõpilased, mitmed eriteadlased j. t.; criti tuleks veel nimetada stud. K. Kesä loeng „Eesti Vabariigi sünd ja rahvuslise sõjaväe loomine. Vabaduse eest võitlemise üleviimine Vene pinnale — kuni Vabadussõja lõpuni ja 1. detsembri 1924. a. sündmused,“ mida valgustas päevapiltnik V. Tomson omavalmistatud valguspiltide seeriaga.

Puudusi ruumide ning sissescaade poolst on Kodus palju, kuid aineiline kitsikus ei luba neid praegu kõrvaldada, vaid peab nii mõnigi ilus kavatus tulevikuks jääma, kuna siisetulekud kodul väga piiratud.

Kodu juhatus on möödunud aastal eriti vastu tulnud ka kaitseliidule ja lubanud oma ruume tasuta tarvitada õppusteks kohalikule kaitsemalevale.

Peab tunnustama, et Kodu tegevus, tänu tema energilisele juhatusle, on möödunud aastal nagu varemgi olnud üldiselt energiline ja viljakas. Jääb vaid soovida, et Kodu samas sihis edasi töötaks ja töö viljakus käesoleval aastal veelgi kasvaks.

E. Ms.

Sport kaitseväes.

Allohviteride kooli maadlusvõistlused.

29. ja 30. jaanuaril s. a. peeti Allohviteride kooli spordikomisjoni algatusel kooli üksuste vahelisi maadlusvõistlusi. Osavõtjaid oli 45, nendest 8 üleajateenijat-allohvits., teised kõik õpilased. Õpilased olid enamuses esimest korda maadlusmatil, kuid sellepääle vaatamata näitasid nad häid saavutusi, eriti sulg- ja osa keskaalu maadlejaid.

Eelolevatel garnisoni maadlusvõistlustel Allohviteride kooli esituskond kujuneb teistele arvatavasti kaunis kõvaks konkurendiks.

Kohti omandasid:

Sulgkaal — osavõtjaid 10. I. üleajateenijad: n. a. o. Toomik Voldemar, omandas sulgkaalu meistri nime. II. ajateenijad: 1. rms Aleksejev Mihail; 2. rms Klassen Bernhard; 3. rms Trossek Elmar.

Kergekaal — osavõtjaid 9. I. üleajateenijad v. a. o. Tähnas, Eduard — omas kergekaalu meistri

nime. II. ajateenijad: 1. rms Lepisto, Roman; 2. rms Kütt Alex.; 3. rms Koks Jüri.

Keskaal — osavõtjaid 12. I. üleajateenijad: n. a. o. Anslang Eduard — omandas keskaalu meistri nime. II. ajateenijad: 1. rms Lode Rihard; 2. rms Jans Eduard; 3. rms Juust Ferdinand.

Pool-raskekaal — osavõtjaid 10. I. üleajateenijad: n. a. o. Pohla Alex. — omandas poolraskekaalu meistri nime. II. ajateenijad: 1. n. a. o. Kraas Eduard; 2. rms Epler Hugo; 3. rms Piilmann Mikkel.

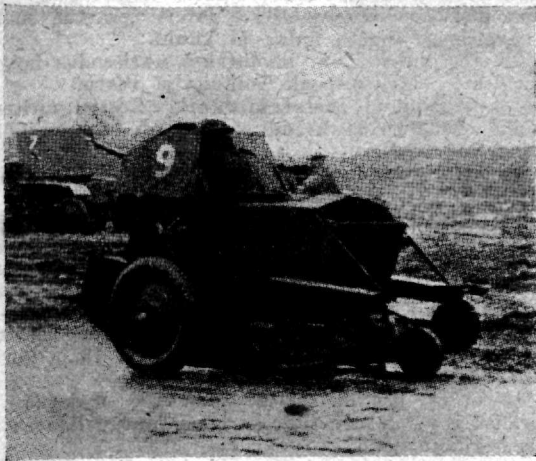
Raskekaal — osavõtjaid 4. I. üleajateenijad: n. a. o. Torbek August — omandas raskekaalu meistri nime. II. ajateenijad: 1. kpr. Sepp Vassili; 2. rms Mesila Artur; 3. rms Ertsen Martin.

J. L.

Sõjaväelised teated.

Ühemehe tank Inglise sõjaväes.

Inglise sõjaväes on tarvitusele võetud uuetüübiline tank, mis senistest erineb mitmeti, eriti aga oma kujult, suuruselt ja meeskonna koosseisult. See on n. n. „ühemehe tank“ (one-man tank). Tankijuhiks ja laskuriks on üksainus sõdur, kuid tanki võib tarvituse korral muuta ka kahemehe tankiks (two-man tank); siis üks sõdur on tankijuhiks ja teine laskuriks.

Tank kaalub 2,5 tonni ja on soomustatud parima terasega samas paksuses nagu Vickersi 12-tonnilised tankid. Tema pikkus on 9, kõrgus — 5 ja laius — 4 jalg; ta võib kiiresti manövreerida, liikumise kiirus on tal maanteedel 15—20, väljadel — 10 miili tunnis. Ta sõidab üle 4 jala laiuste kaevikute ja murrab enesele vabalt teed läbi traattõkete.

See ühemehe tank on ette nähtud jalaväega koostöötamiseks. E. Ms.

Sõjalised filmid Jaapanis.

Tokios valmistati hiljuti Jaapani sõjaministeeriumi poolt esimene sõjaline film „Kolonel Tachibana“, mille

motiiviks oli Jaapani sõduri vahvus ja patriotism, ning kus filmi peategelane jätab oma elu isamaa eest. Nüüd jõuti teise samasuguse filmi valmistamisega lõpule; filmi pealkirjaks on „Tatakai“ („Sõda“). Ta käsitab nüüdisaja lahingmomente ja moodsa sõjapidamise meetode. Filmis esinevad jala-, ratsa-, lennu- ja välikahurvägi, ning ta on määratud propaganda sihil laiemale rahvahulgale. E. Ms.

Prantsuse ohvitserid peavad oskama masinal kirjutada.

Prantsuse sõjaminister on teinud korralduse, et kõik staabis teenivad ohvitserid peavad õppima masinaga kirjutama. Käske põhjendatakse sellega, et masinakirjutajad või üldse need, kes seni tähtsaid salajasi raporte masinaga ümber kirjutanud, pole küllalt ustavad. Nüüdsest peavad ohvitserid oma salajased raportid ise masinaga kirjutama. Sellekohastel eksamilid ohvitser kohustatud kirjutama täiesti ilma vigadeta vähemalt neli suurt lehekülge tunnis.

Kindralstaabi 6. osakonna väljaandel on ilmunud

Suurtükivägi,

tema otstarve, omadused ja ülesanded, mida teiste väeliikide juhid suurtükiväest peavad teadma.

— Hind 25 marka. —

Saada „Sõduri“ toimetusest, Tallinn, Uus tänav nr. 10.

Noorsõduri äpardused Merekindlustes.

1. „Armas päästerõngas, päästa mind merehädast!...“

2. Möödukes 12" patareist...

3. Esimest korda postil: „Hallo!..... vaenlase laevastik ligineb... Tallinna poolt!...“

Kõiki lugupeetud tellijaid,

kellede tellimise tähtaeg lõpnud, palume tellimist aegsasti uuendada.

Tegevteenistuses olevatele kaitseväelastele on „Sõduri“ tellimine võimaldatud väeosade kaudu, tasumisega osade kaupa.

„Sõduri“ talitus.

Kroonika.

— 29.—30. jaan. külastasid Tallinnat Riia linna-pea Anderson, linnavolikogu esimees Dekens, linnavalitsuse liige Jagars ja kunstimuseumi direktor V. Purvit. Külaliste sööt on vastukülaskäiguks Tallinna linnapea kahekordsele Riias käigule.

— Riigiteenijatele arstiabi andmist kavatakse ümber korraldada. Uus riigiteenijate haiguskindlustuseadus töötab arstiabi saamist märksa kitsendada. Arstiabi kuludest langeks tulevikus 20—50% riigiteenija enese kanda.

— Uued palganormid pannakse maksma 1. märtsist. Tõus oleks 16%. Lisapalk kaotatakse.

— Tõrvas ehitatakse Vabadussõjas langenud kangelaste mälestuseks rahvamaja mälestussamba arvel.

— Kohtla põlevkivi kaevanduse toodang 1926 a. on 21. 103. 395. puuda 176. 766. 955 marga väärtuses.

— Käesoleval aastal tulevad vallasekretärid viimast korda vallanõukogude poolt ümbervalimisele, kuna uus omavalitsusseaduse järele sekretär enam vallavalitsuse liigete hulka ei kuulu.

— 1. juulist s. a. kaotatakse tüürieadus kõigis linnades ja alevites, peale Tallinna ja Tartu.

— Möödunud aastal tarvitati Eestis piiritust kokku 27.996.678 kraadi 1 miljardi 200 miljoni marga väärtuses.

— Haridusliidu korraldusel peetakse üleriikline kirjandusnädal 27. märtsist kuni 3. aprillini.

— Eesti Haridusliitu kuulub praegu 147 seltsi umbes 15.000 liikmega.

— 22.—29. maini korraldatakse 20 organisatsiooni kaastegevusel üleriiklik tervishoiunädal, mille kestvusel üle riigi kavatakse pidada ligi 800 loengut.

— 3. Tallinna- Tartu käsipalli linnadevõistlusel võitis Tallinn Tartut võrkpallis — 15 : 13 ja korvpallis 41 : 29.

— Uus postimäärustik pannakse maksma 1. aprillist s. a. Määrustiku kava on praegu läbivaatamisel erikomisjonis.

— Teedeministeerium tahab välja anda üleriiklist teede kaarti, mis oleks varustatud kõigi tarviliste andmetega.

Trükivigade õiendus.

„Sõdur“ Nr. 4 lhk. 81 teises veerus 1 rida alt on trükitud „väliraudteede“, peab olema „raudteede“. Lhk. 88 esimeses veerus 44 rida alt on trükitud „gallidie“, peab olema „gallide“. Lhk. 91, 2. veerg 25. rida alt on trükitud „kahjuks“, peab olema „kasuks“. Lhk. 92, 1. veerg 30. rida alt on trükitud „karusk“, peab olema „karask“. Lhk. 92, 1. veerg 37. rida alt on trükitud „lahutab“, peab olema „lohutab“.

Vastutav toimetaja A. Traksmann.

Väljaandja Sõdur, Tallinn, Uus tän. 10.